

Juridiska institutionen, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet

Tillämpade studier 20 poäng, programmet för Juris kandidatexamen

Uppsats inom ämnet skatterätt

Handledare Bo Svensson

Några skatterättsliga problem i samband med Helsingborgsmodellen

Lisa Wiberg

FÖRKORTNINGAR	1
1 INLEDNING	3
1.1 BAKGRUND	3
1.2 PROBLEMFÖRMULERING OCH SYFTE	4
1.3 DISPOSITION, METOD OCH AVGRÄNSNINGAR	7
2 HELSINGBORGSMODELLEN (HBG)	8
2.1 INLEDNING	8
2.2 VARFÖR HAR HBG VUXIT FRAM?	8
2.3 VAD ÄR HBG?	9
2.4 VARFÖR FINNS HBG?	12
3 HELSINGBORGSMODELLEN OCH KVALIFICERAD ANDEL	14
3.1 INLEDNING	14
3.2 FÖRDELNINGSGREGLERNAS INNEBÖRD OCH TILLÄMPNINGSOMRÅDE	14
3.2.1 Fåmansföretag	16
3.2.2 Kvalificerade andelar	18
3.2.2.1 Lagreglerade undantag från kvalificering	20
3.3 KVALIFICERAD ANDEL I HBG	22
3.3.1 Vad talar för att andelarna är kvalificerade	23
3.3.2 Vad talar emot att andelarna är kvalificerade	24
3.4 REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE OCH FÖRSLAG TILL NY LAGSTIFTNING	26
3.4.1 Regeringsrättens avgörande	26
3.4.1 Förslag om ändrade regler	27
3.4.1.1 Vilket materiellt innehåll har ändringsförslaget?	28
4 HELSINGBORGSMODELLEN OCH LÖNEUNDERLAG	30
4.1 INLEDNING	30
4.2 REGLERNA OM LÖNEUNDERLAG	31
4.3 MODER- OCH DOTTERFÖRETAG I HBG	32
4.3.1 Civilrättslig koncerndefinition	32
4.3.2 Kan HB/KB vara ett dotterföretag?	34
4.3.3 Moderföretaget definierar dotterföretaget	36
4.4 KAN LÖNEUNDERLAG UTNYTTJAS I HBG ?	39
5 HELSINGBORGSMODELLEN OCH RESULTATFÖRDELNING	42
5.1 INLEDNING	42
5.2 RESULTATFÖRDELNINGEN	43
5.2.1 Civilrättslig resultatfördelning	43
5.2.2 Skatterättslig resultatfördelning i KB	44
5.3 KOMMANDITDELÄGARES ANDEL OCH KOMPLEMENTÅRS RISKPREMIE	45
5.3.1 Ska resultatfördelningen vara proportionell mot civilrättslig risk?	45
5.3.2 Vilken nivå bör komplementärens resultatandel ligga på?	47
5.3.2.1 Värderingsmetoder och riskpremier	48
5.3.2.2 Marknads- och riskpremie i HBG	50
5.4 LÖNEUNDERLAGSREGLERNAS EFFEKT PÅ RESULTATFÖRDELNINGEN	51
6 SAMMANFATTNING AV SLUTSATSER RÖRANDE HELSINGBORGSMODELLEN	53
7 KÄLLFÖRTECKNING	58

FÖRKORTNINGAR

ABL	Aktiebolagslagen
Ds	Departementsserien
f, ff	Följande sida, följande sidor
Fhb	Förhandsbesked
HB/KB	Handelsbolag eller Kommanditbolag
HBL	Handelsbolagslagen
IL	Inkomstskattelagen
Not	Notismål
Prop	Proposition
Ref	Referatmål
RF	Regeringsformen
RegR	Regeringsrätten
RSV	Riksskatteverket
RÅ	Regeringsrättens Årsbok
SIL	Lag om statlig inkomstskatt
SN	Skattenytt
SRN	Skatterättsnämnden
SOU	Statens Offentliga Utredningar
SvSKT	Svensk skattetidning

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Helsingborgsmodellen (HBG) är en organisationsstruktur för samverkan, som är vanlig bland advokater och andra konsulter. Vanligen innebär konstellationen: ett antal fysiska personer äger varsitt aktiebolag (AB) och att dessa bolag äger gemensamt ett handels- eller kommanditbolag (HB/KB) där en gemensam verksamhet bedrivs. Det är alltså både AB och HB/KB och fysiska personer inblandade. För bolagsformerna gäller olika lagar. Skattemässigt är det en stor skillnad mellan AB och HB/KB eftersom det senare inte är skattesubjekt. Det är i stället bolagsmännen som beskattas för HB/KB:s resultat.

För fysisk person beskattas utdelning och kapitalvinst i inkomstslaget kapital med en proportionell skatt om 30 procent.¹ En fysisk person som har tjänsteinkomst beskattas progressivt med 32-58 procent.² Nedan visas hur stor skillnad det blir i skatteuttag för en fysisk person vad gäller lön och utdelning.

<u>Lön</u>		<u>Utdelning</u>	
Vinst i AB	100	Vinst i AB	100
Sociala avgifter	-25	AB skatt	-28
Summa	75	Summa	72
Tjänstebesk 56%	-42	Kapbesk 30%	-22
Netto	33	Netto	50

För fysiska delägare i HBG kan utdelning och kapitalvinst beskattas i inkomst av tjänst (viss del) och/eller inkomst av kapital. Detta beror på att det finns en form av tvångsuppdelning som kommer sig av att det är mer förmånligt att få en inkomst beskattad i inkomstslaget kapital än som inkomst av tjänst. Tvångsuppdelningen, fördelningsreglerna³,

¹ Det finns tre inkomstslag: kapital, tjänst och näringsverksamhet.

² Tjänsteinkomst som överstiger den sk skiktgränsen, 232700 kronor vid 2001 års taxering, träffas av dels en kommunalskatt om ca 32 procent dels en statlig skatt om 25 procent.

³ Återfinns i inkomstskattelagen (1999:1229) IL 57 kap, tidigare Lag (1947:576) om statlig inkomstskatt (SIL)

bestämmer hur stor del av inkomsten som måste tjänstebeskattas. Reglerna gäller enbart delägare i fåmansföretag.

Ett löneunderlag (summan av utgiven lön i ett företag) kan under vissa förutsättningar öka det kapitalbeskattade utrymmet enligt ovanstående, vilket innebär att skattemässiga hänsynstaganden kan påverka organisationens struktur. I HBG är frågan om resultatfördelningen nära sammankopplad med reglerna om löneunderlag. Löneunderlagsreglerna stadgar att löneunderlag i moder- och dotterföretag kan medräknas i moderföretaget, och därmed utöka det kapitalbeskattade utrymmet för andelsägaren. Moderföretaget är det företag som behärskar/har det bestämmande inflytandet, över ett annat företag. Om man definierar ett företag som moderföretag (för att kunna utnyttja löneunderlagsreglerna) måste detta företag, samtidigt ha en stor del av dotterföretagets resultat. Om moderföretaget inte har stor del i dotterföretagets resultat skulle resultatfördelningen annars kunna anses vara obehörig. Definitionen av moderföretag är just att detta har det bestämmande inflytandet (på något sätt) och det bestämmande inflytandet ska premieras.

1.2 Problemformulering och syfte

Uppsatsen fokuseras på några skattemässiga problem som uppkommer vid användandet av en HBG. Min avsikt är att redogöra för konsekvenserna av användandet av HBG i nedanstående problemformuleringar.

För fysiska delägare i HBG finns eventuellt både tjänste- och kapitalinkomst, där kapitalinkomst beskattas proportionellt med 30 procent och tjänsteinkomst beskattas progressivt med 32-58 procent. Inblandade aktiebolag kan omfattas av de särskilda skattereglerna avseende fåmansföretag, och då tillämpas särskilda fördelningsregler, allmänt benämnda 3:12-reglerna⁴, vid utdelning och kapitalvinst⁵. Generellt innebär fördelningsreglerna: att vid utdelning kapitalbeskattas ett schablonmässigt beräknat belopp medan resten tjänstebeskattas, och vid kapitalvinst ska hälften av vinsten tjänstebeskattas.

---

⁴ SIL (Lag om statlig inkomstskatt) 3 kap 12 mom, numer upphävd lagstiftning.

⁵ IL 41:2

Reglerna gäller enbart för delägare som innehar kvalificerade andelar i fåmansföretag. En andel är kvalificerad om andelsägaren är verksam i betydande omfattning i fåmansföretaget.

Eftersom det är mer förmånligt att beskatta en inkomst i inkomstslaget kapital vill oftast en fåmansföretagsägare ta utdelning eller erhålla kapitalvinst i stället för att ta ut lön och vill därmed inte att andelarna ska vara kvalificerade. När fåmansföretag definieras i lagtexten inbegriper ordalydelsen endast aktiebolag och ekonomiska föreningar. Eftersom HB inte uttryckligen nämns i lagtexten, har rättsläget länge varit oklart när det gäller fördelningsreglernas tillämpning vid en konstruktion som HBG. Regeringsrätten har i domen 9 januari 2001 (mål nr 7165-1999), fastslagit att frågan om vilka bestämmelser i fåmansföretagslagstiftningen som gäller för HB, är uttryckligen slutbehandlad i lagstiftningens förarbeten. Domen medförde att regeringen lade förslag till ny lagstiftning som ska verka retroaktivt från 2 februari 2001. Eftersom det tidigare länge varit osäkert, huruvida reglerna om kvalificerade andelar omfattade även indirekt verksamhet i HB/KB uppkommer frågan om när en andel i ett fåmansföretag är kvalificerad? Följdfrågan blir givetvis, hur påverkar detta Helsingborgsmodellen?

Frågeställning två behandlar löneunderlagsreglernas betydelse i samband med en HBG. I ovan nämnda fördelningsregler stadgas även att fåmansföretagsdelägarrens kapitalbeskattade utrymme för utdelning, kan ökas med ett löneunderlag under vissa omständigheter. I lagtexten anges att det endast är i moderföretaget som löneunderlaget från dotterföretaget kan utvidga det kapitalbeskattade området. Det är enbart utdelning från AB till fysiska personer som är av intresse för uppsatsen eftersom det är denna situation som omfattas av reglerna om löneunderlag. I en vanlig HBG är det oklart om företag kan räknas som moder- och dotterföretag men definitionen härrör från den civilrättsliga koncerndefinitionen och eventuellt kan reglerna om löneunderlag tillämpas i HBG genom att stödja sig på denna. Fråga uppkommer då, vilka dotterföretag ett moderföretag (AB) kan ha? För att besvara denna fråga är det viktigt att utröna huruvida ett HB/KB överhuvudtaget kan vara ett dotterföretag.

Frågeställning tre behandlar vissa frågor i samband med resultatfördelningen i HBG med KB. I en HBG vill delägarna i HB/KB erhålla en stor resultatandel men samtidigt inte ta det obegränsade ansvaret som kommer av bolagsformen HB. Ett alternativ är då att organisera sig som ett KB där de av fysikerna ägda aktiebolagen, är kommanditdelägare med ansvar endast till insatt kapital. Förutom kommanditdelägare måste det finnas en komplementär som har obegränsat ansvar. I skatterättslig doktrin har uttryckts att resultatfördelningen ska motsvara den civilrättsliga risken en bolagsman står. Denna uppfattning har även visst stöd i praxis (dock var det i fallen fråga om särskilda omständigheter). Resultatfördelningen kan alltså underkännas skatterättsligt sett om det är fråga om en fördelning som inte anses vara marknadsmässig.

Om man vill använda sig av löneunderlagsreglerna i en HBG, måste ett företag kunna definieras som moderföretag. Som det kommer att visa sig senare i uppsatsen, är det svårt att definiera moderföretaget i en HBG med HB. I en HBG med KB kan förmodligen komplementären under vissa omständigheter anses som moderföretag. Komplementären är det företag som har det obegränsade civilrättsliga ansvaret gentemot utomstående. Ett obegränsat civilrättsligt ansvarstagande ska antagligen medföra en stor resultatutdelning. Definitionen av komplementären som moderföretag, för att kunna tillämpa löneunderlagsreglerna, får därigenom återverkningar på fördelning av resultatet. Det finns alltså en inneboende spänning mellan kommanditdelägarna och komplementären. Kommanditdelägarna som driver verksamheten, och därmed är grunden för att verksamheten ska visa resultat, vill givetvis ta en stor del av detta resultat medan komplementären som är obegränsat civilrättsligt ansvarig gentemot utomstående ska premieras för detta ansvarstagande. För att fördelningen inte ska underkännas som skattemässigt obehörig, vid en eventuell rättslig prövning måste visas att den är marknadsmässig. Frågan formuleras alltså: vilken resultatutdelningen som kan anses vara marknadsmässigt tillfyllest som fördelning till komplementären?

Uppsatsen riktar sig till personer med grundläggande kunskap om aktiebolag, handels-/kommanditbolag och de regler som gäller för dessa, och som är nyfikna på vilka skattemässiga konsekvenser en organisationsstruktur som HBG kan få.

1.3 Disposition, metod och avgränsningar

Inledningsvis kommer Helsingborgsmodellen att beskrivas. Regler som gäller HB/KB beskrivs allteftersom de berörs. Vidare kommer att redogöras för anledningar till att organisera en verksamhet på detta sätt och hur olika konstellationer kan se ut. Inledningen med det beskrivande avsnittet om HBG ligger som grund till efterföljande avsnitt och fördjupning där ovanstående problemformuleringar redogörs, och försöker besvaras.

I uppsatsen använder jag mig av den traditionell juridisk metod med utgångspunkt i gällande lagstiftning. Där lagen inte är klar och koncis används vedertagna rättskällor och doktrin. Kommunalskattelagen (KL) och Lag om statlig inkomstskatt (SIL) har samordnats i Inkomstskattelagen 1999:1229 (IL). Jag kommer genomgående att använda mig av IL eftersom den tillämpas under beskattningsåret 2001,⁶ och kommer även att ta hänsyn till de föreslagna ändringarna i fåmansföretagslagstiftningen som ska verka retroaktivt från 2 februari 2001. IL innebär ingen större materiell förändring, inom detta område, mot tidigare lagstiftning. Eftersom skattereglerna vilar på civilrätten kommer även civilrättsliga definitioner och principer att användas liksom den del av bolagsrätten som berörs.

När jag i uppsatsen beskriver och tillämpar HBG förutsätts att delägarna i denna gått samman för att driva en affärsmässig, seriös, gemensam verksamhet samt att delägarna inte är närstående. Hänsyn kommer ej att tas till möjliga vinstdispositioner i HB/KB, dvs möjligheten att sätta av medel till expensionsfond och räntefördelning. Beskrivningen av fördelningsreglerna är grundlig eftersom dessa har betydelse även för avsnittet om Helsingborgsmodellen och löneunderlag samt indirekt betydelse för Helsingborgsmodellen och resultatfördelning. Lagstiftningens historiska bakgrund är utelämnad eftersom uppsatsen är skriven ur ett tillämparperspektiv.

---

⁶ Taxeringsåret 2002.

2 Helsingborgsmodellen (HBG)

2.1 Inledning

HBG är en organisationsform som innehåller både AB och HB/KB. Den används vanligtvis av advokater, revisorer och konsulter då de driver verksamhet. Modellen ger individuell frihet, samtidigt som verksamheten kan drivas gemensamt och låter inblandade välja hur de vill behandla det uppkomna resultatet.

2.2 Varför har HBG vuxit fram?

Modellen har vuxit fram utifrån förutsättningen, att delägare i en verksamhet har olika krav och vill ha gehör för dessa, samtidigt som de vill ha fördelen av att utåt ses som ett företag. Det finns även vissa fördelar med verksamhet i stordrift. Ovanstående anledningar är orsaken till att använda sig av en organisationsstruktur med olika bolagstyper inblandade. I HBG vill inblandade ta de fördelar som erbjuds i Handelsbolagslagen (HBL) och kombinera med de fördelar som erbjuds av aktiebolagsformen enligt aktiebolagslagen (ABL).

HBL är till största delen dispositiv, vilket innebär att det går att avtala om de flesta frågor, medan ABL till stora delar är tvingande. HB/KB-formen ger viss frihet att avtala om individuella lösningar för delägarna, medan AB-formen ger fördelar ansvarsmässigt. Delägare⁷ i HB är primärt, solidariskt och obegränsat ansvarig för bolagets förpliktelser medan delägare i AB endast i undantagsfall, får ett personligt ansvar för AB:s förpliktelser. I stället för ett HB kan delägarna bilda ett KB. I ett KB är ansvarsfördelningen uppdelad, och en eller flera delägare har ett begränsat ansvar. Dessa kallas kommanditdelägare, vilka gör en ekonomisk insats och är endast ansvariga för bolagets förpliktelser intill denna. Förutom kommanditdelägare måste det i ett KB finnas åtminstone en delägare som är obegränsat ansvarig. Denna kallas komplementär⁸. I ett HB/KB finns inget krav på en lägsta kapitalinsats medan privata aktiebolag har en lägsta insats om 100,000 kronor. För

---

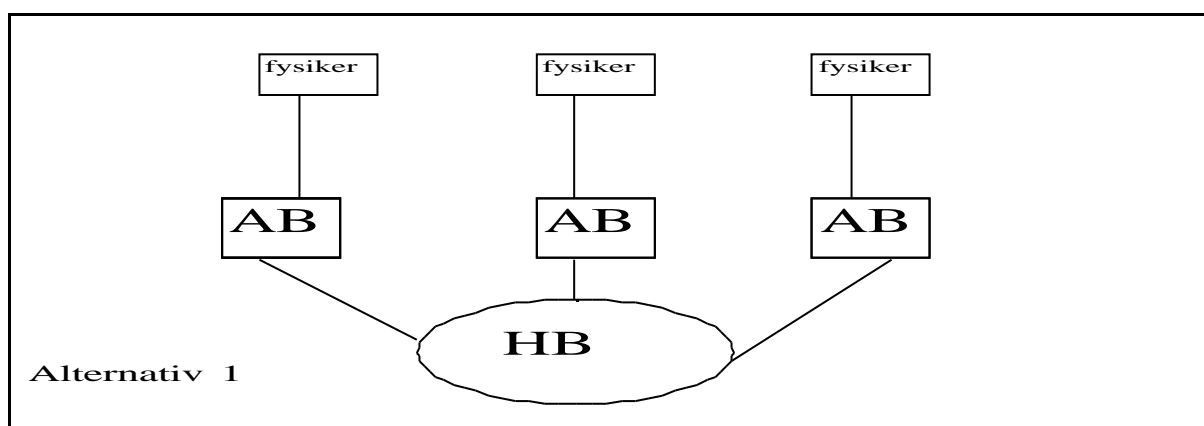
⁷ Både i AB och HB/KB kan delägare vara fysiska eller juridiska personer och deras medborgarskap har ingen betydelse.

⁸ Fysisk eller juridisk person. Stiftelser och ideella föreningar kan inte vara komplementärer.

komplementärer i ett KB finns inget kapitalkrav eftersom de är obegränsat, solidariskt ansvariga för bolagets förpliktelser, medan kommanditdelägare i princip kan åta sig att sätta in endast en krona.

2.3 Vad är HBG?

Den vanliga modellen innebär att de fysiska personerna äger varsitt aktiebolag, och går in i verksamheten genom att låta AB:t bli bolagsman i ett HB.⁹ Verksamheten utövas i HB:t och detta uppträder även utåt mot kunderna. Det drivs ingen verksamhet i aktiebolagen utan dessas uppgift är att vara bolagsmän i HB. I alternativen nedan visas modeller med tre fysiska personer inblandade men detta antal varierar givetvis från verksamhet till verksamhet. Alla alternativen förutsätter att det är i HB/KB som verksamheten bedrivs. Variant ett och två, åskådliggör vilken betydelsen det har för en fysisk delägare att denne väljer mellan att ta anställning i det egna AB:t alternativt i HB:t.

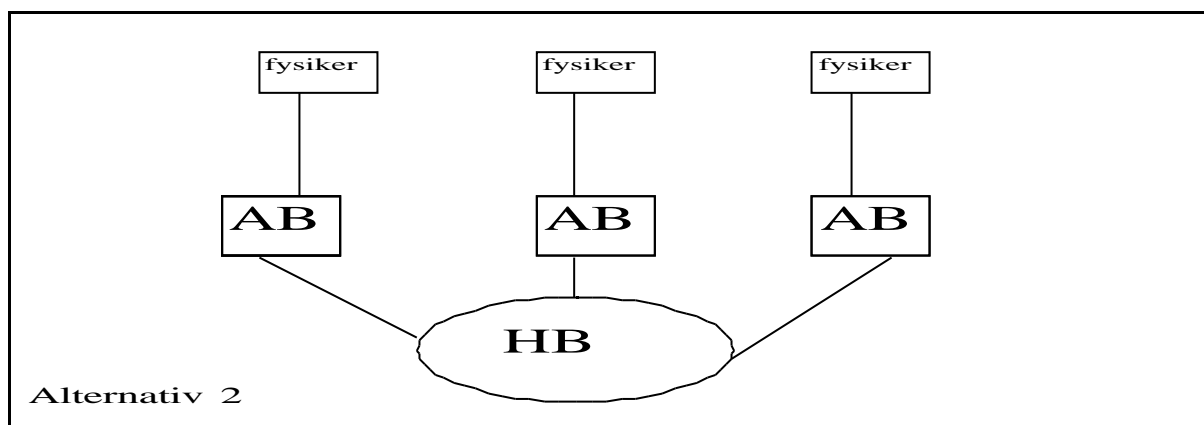

I alternativ ett är de fysiska AB-ägarna anställda i AB och eventuell personal anställs i HB:t. Anställning i AB innebär att delägarrens lön kan kostnadsföras i AB och därmed reduceras det beskattningsbara resultatet för AB:t. För att kunna dra lön som en kostnad i AB måste detta vara rörelsedrivande. I praxis,¹⁰ har man sett igenom handelsbolagskonstruktionen för att kunna konstruera drift i aktiebolaget och det anges att

⁹ Enligt de civilrättsliga reglerna i Handelsbolagslagen (HBL), Lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag, föreligger ett handelsbolag om två eller flera personer avtalar att driva näringsverksamhet tillsammans och bolaget dessutom är infört i handelsregistret.

¹⁰ Förhandsbesked RSV/FB Dt 1985:33, ej överklagat samt Fhb 99-09-28

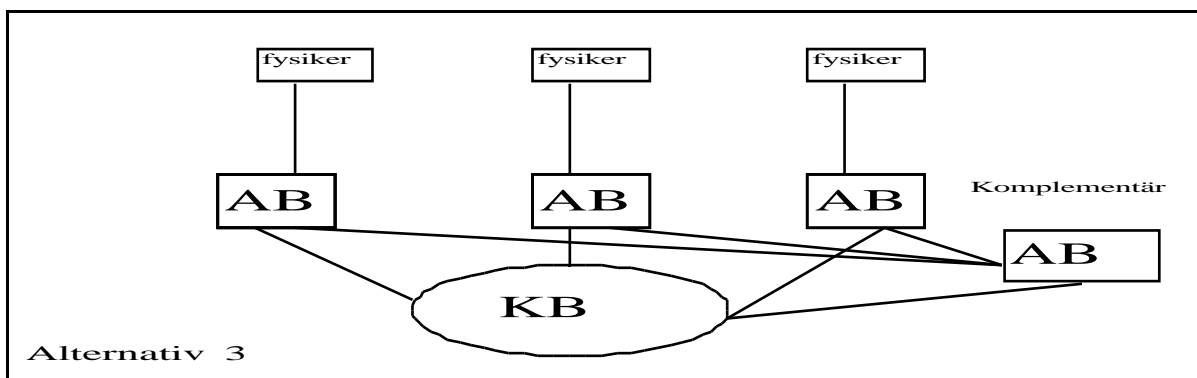
andelsägare som är verksamma i ett, av dem indirekt ägt, fåmansföretag ska ses som verksamma i HB/KB för fåmansföretagets räkning. Förutom för lönekostnad får avdrag göras även för andra omkostnader som gäller arbetstagaren, i den omfattning som skulle gälla om bolaget bedrivit handelsbolagets rörelse. En anställning i aktiebolaget utesluter i vissa fall en tillämpning av löneunderlagsreglerna, se mer om detta i avsnitt fyra.

Alternativ två är en variant av alternativ ett men skiljer sig från detta på den grunden att i alternativ två är de fysiska delägarna anställda i HB. Eventuell personal är även i detta alternativ anställda i HB. Fysiska delägare kan inte i detta alternativ kostnadsföra lön i AB eftersom de inte är anställda där.

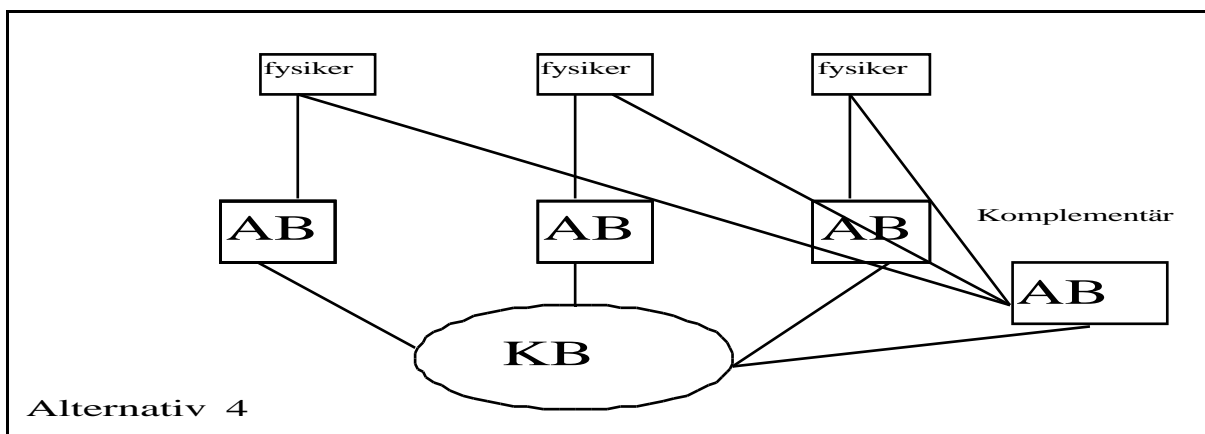
De fysiska delägarna kan alltså bestämma i vilket bolag de vill vara anställda, beroende på vad de vill uppnå. En anställning i HB/KB innebär att arbetsrättsliga regler gäller för den fysiska personen. Om det är AB som inträder i verksamheten och avtal upprättas där AB ställer den fysiske personen till HB/KB:s förfogande tillämpas alltså inte de arbetsrättsliga reglerna i HB/KB, eftersom den fysiske personen inte är anställd i HB/KB. Detta kan vara en fördel i tvister vad gäller uppsägning mm.

En annan variant än alternativ ett och två ovan, är att bilda ett KB i stället för ett HB. Som komplementär i KB:t kan ett (nybildat) AB väljas. Kommanditdelägare i det nybildade företaget är de övriga aktiebolagen. Detta åskådliggörs av alternativ tre.

Personalen kan i detta alternativ anställas antingen i KB:t eller i komplementär-AB:t. Om personalen anställs i komplementär-AB:t kommer KB:t att faktureras för personalens lönekostnad som om det vore ett konsultarvode. I vissa fall kan komplementär-AB:t ses som osjälvständigt¹¹, t ex om personalen är anställda i komplementär-AB:t och detta endast har en uppdragsgivare (KB:t). I praxis har ansetts att rörelsen kan ”smitta” av sig, dvs att verksamheten i komplementär-AB:t jämföras med verksamheten i KB.¹²

De fysiska delägarna kan som i alternativ ett och två, välja mellan att vara anställda i sina AB:n eller i KB:t. I variant tre finns även möjligheten för de fysiska AB-ägarna att anställas i komplementär-AB:t.

Alternativ fyra bygger på alternativ tre, men i denna variant går de fysiska delägarna in som delägare i det nybildade komplementär-AB:t. Vad gäller anställningsfrågor mm, hänvisas till vad som redogjorts för enligt ovan, under alternativ ett, två och tre.

¹¹ Företaget anses inte bedriva näringsverksamhet.

¹² RÅ 78 1:80

2.4 Varför finns HBG?

Det finns ett antal anledningar att organisera en verksamhet som en HBG. Den ansvarsfördelning som berörts i föregående avsnitt, är en av anledningarna, men de två mest framträdande skälen har sin grund i resultatfördelning och sättet att behandla inträde/utträde i verksamheten.

Vad gäller resultatet är fördelen med att organisera verksamheten på detta sätt, att delägarna själva kan avgöra hur det egna resultatet från den gemensamma verksamheten ska disponeras. HB/KB är inte skattesubjekt, även om det är en juridisk person, och detta innebär att resultat beskattas hos delägarna, dvs AB, där de ingår i AB:s inkomst av näringsverksamhet. Resultatet fördelas på bolagsmännen som sedan kan göra egna vinstdispositioner.¹³ Som ägare till AB kan den fysiske personen själv välja mellan löneuttag eller utdelning från det egna aktiebolaget. För ett löneuttag ur AB måste givetvis delägaren vara anställd i AB. Vad gäller resultatfördelning så har domstolarna på senare tid behandlat ett antal fall där vissa delar varit osäkra. Resultatfördelningen i en HBG, behandlas i avsnitt 5 i uppsatsen.

Anledningen till att det är lätt för en delägare att inträda eller utträda ur organisationsformen är att det är AB:t som inträder/utträder. Till skillnad mot AB-formen finns inget lägsta, enligt lag, kapitalkrav för att bilda ett HB/KB. Kapitalkravet beror i stället på vad delägarna avtalat. Ytterligare en fördel med att det är AB som är delägare i HB/KB, och inte de fysiska personerna, är att en delägare inte kan vara anställd i ett HB. Hade fysiska personer varit direkta delägare hade de inte kunnat vara anställda i HB/KB och vid ersättning från HB/KB hade de fått betala sina egna sociala avgifter, i form av egenavgifter.

Samtliga bolagsmäns samtycke krävs för att en ny bolagsman ska kunna inträda i HB/KB eftersom den som förvärvar en andel får samma rätt till andelen, och uppsägning av avtalet som överlåtaren hade. En nytillkommen bolagsman får enligt HBL del i det resultat som

---

¹³ Andersson, Mats. & Höglund, Mats: *Handelsbolag*, Göteborg 1999, s 70 ff

uppkommit före dennes inträde,¹⁴ eftersom det är den person som äger andel på bokslutsdagen som äger rätt att uppbära resultat. Resultatet i HB/KB uppkommer inte, och är inte tillgängligt, förrän årsbokslutet upprättats, och tidsrymden mellan överlåtelse och bokslut kan vara lång. Det är alltså en smidig variant för inträde och utträde i verksamheten men det ställer stora krav på att utformningen av det civilrättsliga bolagsavtalet är grundlig och väl genomtänkt.

Flexibiliteten i organisationsformen kommer av att alla bestämmelser mellan bolagsmän enligt HBL, förutom kontrollrätten, är dispositiva.¹⁵ Detta medför stort förhandlingsutrymme när bolagsmännen upprättar bolagsavtalet. Om inget sägs i bolagsavtalet gäller HBL. Viktiga frågor som kan regleras i bolagsavtalet är bl a följande: hur vinst- förlustfördelning ska se ut, hur ett inträde/utträde under året ska behandlas, vilket arvode som ska tillkomma bolagsmännen och lösenrätt eller förbehåll vid överlåtelse, bolagsmans sjukdom, död eller konkurs mm. Det bör även regleras att aktiebolagen ställer sina respektive ägare till HB/KB:s disposition.

Många har sett en fördel i den osäkerhet som tidigare rådde, huruvida en HBG omfattas av fördelningsreglerna i IL 57 kap. Denna anledning torde dock inte ha haft någon självständig betydelse vid valet av en organisationsform som HBG, eftersom huvudanledningen till att bedriva verksamhet i denna form är delägarnas valmöjligheter avseende individuella krav. Fördelningsreglernas tillämpningsområde diskuteras i avsnitt tre, i uppsatsen.

---

¹⁴ Om överlåtaren vill ha den del av resultatet som är upparbetat till dess att överlåtelsen sker, måste ett särskilt periodbokslut upprättas.

¹⁵ HBL 2:1,5

3 Helsingborgsmodellen och kvalificerad andel

3.1 Inledning

Fördelningsreglerna för fåmansföretag,¹⁶ har som syfte att förhindra en omvandling av arbetsinkomst till kapitalinkomst, genom att viss inkomst, för den som träffas av regleringen, tjänstebeskattas. Regleringen har tillkommit eftersom inkomstlagen beskattas olika. En fåmansföretagsdelägare kan bestämma om denne vill ta ut lön eller utdelning ur företaget och om fördelningsreglerna inte fanns skulle en fåmansföretagsdelägare kunna välja att endast ta ut inkomst (utdelning eller kapitalvinst) i det lägre beskattade inkomstlaget kapital.

Bakom hela regleringen finns även ett neutralitetssyfte, dvs en näringsidkare som är aktiv i sin verksamhet ska beskattas likvärdigt med en arbetstagar eller en enskild näringsidkare. Fördelningsreglerna ska bara träffa de delägare som är aktiva i verksamheten och delägande uteslutande i kapitalplaceringssyfte omfattas därmed inte.

Kvalifikation av andelar i Helsingborgsmodellen har varit föremål för ett antal avgöranden eftersom det länge varit oklart huruvida aktiebolag, vars ägare varit verksamma i HB/KB i betydande omfattning, omfattats av lagstiftningen. Frågan är nu slutligen avgjord i RegR och har givit upphov till en skrivelse från regeringen med förslag till lagändringar.

3.2 Fördelningsreglernas innebörd och tillämpningsområde

Förutsättningar för att tillämpa fördelningsreglerna är: att det är fråga om ett, per definition, fåmansföretag och att andelsägarens innehav i detta ska vara kvalificerat. Fördelningsreglerna tillämpas vid utdelning och kapitalvinst i ett fåmansföretag. En utdelning i ett fåmansföretag kan träffas av tre olika beskattningar: en del är skattefri (0 procent), en del kapitalbeskattas (30 procent) och en del tjänstebeskattas (32-58 procent).

---

¹⁶ IL 57 kap

Vid utdelning är det en schablonmässigt bestämd summa, kallad gränsbeloppet, som kapitalbeskattas och överstigande del beskattas som tjänsteinkomst.¹⁷

Gränsbeloppet utgörs av underlaget för gränsbeloppet multiplicerat med statslåneräntan, vid utgången av november året före beskattningsåret, ökad med fem procentenheter.¹⁸ Underlag för gränsbeloppet utgörs av: summan av det omkostnadsbelopp som skulle använts om andelen avyttrats vid tidpunkten för utdelningen, sparutrymme och ett löneunderlag. Löneunderlaget är, med vissa justeringar, den summa som företaget betalat ut som lön till anställda under året (behandlas i avsnitt fyra i uppsatsen). Vanligtvis utgörs omkostnadsbeloppet av andelarnas anskaffningskostnad.¹⁹ Den del av det kapitalbeskattade utrymmet som inte används kan sparas till nästa år och ökar då nästa års gränsbelopp.²⁰ Detta kallas sparutrymme.

Överstigande utdelning (den del som träffas av tjänstebeskattning) ses inte som en lönekostnad och i företaget behandlas den som utdelning, varför företaget inte får avdrag för lön. Vidare ska den tjänstebeskattade inkomsten redovisas som en särskild intäktspost hos aktiebolaget och den belastas inte med sociala avgifter,²¹ särskild löneskatt,²² eller allmän pensionsavgift²³. Detta medför att inkomsten inte är pensionsgrundande,²⁴ den ingår inte i beräkningsunderlaget för avdrag för pensionsförsäkring eller pensionssparande²⁵ och den berättigar inte heller till grundavdrag.²⁶

---

¹⁷ IL 57:7

¹⁸ IL 57:7:1, SLR nov 2000 var 5,06 procent.

¹⁹ IL 44:14, 48:7-17, Det finns utöver ovan nämnda metod, två alternativa beräkningsmetoder för omkostnadsbeloppet i samma lagstadgande. Den ena tar hänsyn till förändringar i det allmänna prisläget från och med anskaffningsåret (dock tidigast från 1970 till 1990), och den andra använder sig av det justerade kapitalunderlaget, och detta beräknas enligt IL 43:19-27.

²⁰ IL 57:10

²¹ Socialavgiftslagen (2000:980), 2:24-26

²² Lag (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster, 1§

²³ Lag (1994:1744) om allmän pensionsavgift, 3§

²⁴ Lag (1998:674) om inkomstgrundande ålderspension, 2:16

²⁵ IL 59:4:1

²⁶ IL 63:5:2

Vid kapitalvinster ska hälften av kapitalvinsten skattas som inkomst av kapital och hälften ska beskattas som inkomst av tjänst.²⁷ Innan hälftenuppdelningen sker, ska kvarstående sparad utdelning undantas.

Som tidigare nämnts, ställs två krav för att fördelningsreglerna ska tillämpas. Det ska vara fråga om ett fåmansföretag och delägarens andelsinnehav i detta ska vara kvalificerat.

3.2.1 Fåmansföretag

Vanligtvis när det i doktrin hänvisas till fåmansföretag, definieras detta ofta som företag där det är svårt att urskilja ett tvåpartsförhållande vid transaktioner. Delägarna behärskar företaget fullständigt och avgör bl a på vilket sätt avkastningen ska komma dem tillgodo. Det skatterättsliga begreppet,²⁸ rymmer två situationer.

- Aktiebolag och ekonomisk förening vari fyra eller färre fysiska personer äger - direkt eller genom förmedling av juridisk person - så många aktier eller andelar att dessa personer har mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar i företaget.
- Aktiebolag och ekonomisk förening med fler än fyra delägare, i ett företag där verksamheten är uppdelad på oberoende verksamhetsgrenar, och den reella bestämmanderätten över en gren, tillkommer en person med självständig förfoganderätt över grenens resultat.²⁹

Vid utdelnings- och kapitalvinstfrågor finns ytterligare en definition som anger att aktiebolag och ekonomisk förening med fler än fyra delägare och/eller utländska juridiska personer, som är byggt kring delägarskap, där delägarna även arbetar inom företaget, ska ses som ett fåmansföretag. Delägare som är aktiva i företaget räknas som en person, när det avgörs om det är fråga om ett fåmansföretag.³⁰

---

²⁷ IL 41:2, 43:13, IL 57:12, Prop 1995/96:109, prop 1996/97:45

²⁸ IL 56:2-3

²⁹ SOU 1998:116 s 49. I RÅ 1978 1:97 ansåg RegR att bolaget inte var ett fåmansföretag, med hänvisning till ej tillräcklig självbestämmanderätt. I RÅ 1978 1:52 ansågs definitionen ej heller tillämplig. Bestämmelsen verkar sakna praktisk betydelse nuförtiden.

³⁰ RÅ 1993 ref 99 Antalet delägare var 150 och ägarandelen understeg 1 procent, ändå ansågs detta vara ett fåmansföretag och omfattades av IL 57 kap.

Vid bedömning av antalet ägare, ska en fysisk person och dennes närstående räknas som en person, och en person kan endast ingå i en närståendekrets. Närstående är bl a make, förälder, barn, barnbarn och syskon samt dessas makar och avkomlingar.³¹ Sammanboende omfattas inte av närståendebegreppet om de ej har gemensamt barn eller tidigare varit gifta. Det är en vid krets som räknas som närstående. Detta för att hindra ett kringgående av fåmansföretagsreglerna genom diverse bulvanförhållanden och för att en delägare kan ha kontroll över och påverka samtliga transaktioner som genomförs inom en närståendekrets. Uppräkningen i lagtexten är uttömmande.³² Närståendebegreppet används bl a vid bedömning om andelar är kvalificerade i utdelnings- och kapitalvinstsammanhang. Då gäller ett utvidgat närståendebegrepp, som inkluderar att andelar som är kvalificerade, även är kvalificerade i ett dödsbo, dvs dödsboets delägare jämställs med närstående.

Ett aktiebolag vars aktier är noterade vid en svensk eller utländsk börs omfattas inte av definitionen enligt ett uttryckligt stadgande.³³ Utländska företag eller ekonomiskt jämförliga utländska juridiska personer omfattas av fåmansföretagsdefinitionen, och delägarna behöver inte vara svenska medborgare. Med delägare avses den som direkt eller indirekt äger, eller innehar, andel i företaget.³⁴ Delägarbegreppet gäller både delägare i fåmansföretag och i fåmansägt HB. I IL 56:4 definieras vad ett fåmansägt handelsbolag är: fyra eller färre delägare innehar andelar eller ett bestämmande inflytande, eller om verksamheten är uppdelad på olika verksamhetsgrenar och en person innehar den faktiska bestämmanderätten över verksamheten. I de fall en bestämmelse ska tillämpas även på ett fåmansägt handelsbolag måste detta uttryckas i lagtexten.

---

³¹ IL 2:22

³² RÅ 1987 ref 125

³³ IL 56:3

³⁴ IL 56:6

3.2.2 Kvalificerade andelar

Den andra grunden för att fördelningsreglerna ska tillämpas är att fåmansföretagsdelägaren innehar kvalificerade³⁵ andelar. Det finns tre kvalificeringsgrunder och en tidsmässig grund då företaget upphör att vara ett fåmansföretag.

Den första kvalifikationsgrunden för andelar är då det sk verksamhetskravet är uppfyllt, dvs aktieägare eller närstående har varit *verksam i företaget i betydande omfattning* under beskattningsåret eller något av de fem närmast föregående åren. Verksamheten kan även ha utövats i ett fåmansföretag med *samma eller likartad* verksamhet som det ifrågavarande företaget.

Verksam i betydande omfattning är den delägare, vars arbetsinsatser varit av stor betydelse för vinstgenereringen i fåmansföretaget.³⁶ De delägare som i första hand träffas är företagsledare och andra högre befattningshavare. Anställda utan ledande befattning kan ses som verksamma i betydande omfattning om deras arbetsinsatser har stor betydelse för vinstgenereringen. RSV anger i sina rekommendationer att de inte ses som verksamma i betydande omfattning, endast på den grund att de förvärvat en mindre andel i företaget genom sin anställning, utan att vad som avgör är deras betydelse för vinstgenereringen.³⁷

RSV:s rekommendation syftar till att fånga in de fall då ett flertal delägare gemensamt driver verksamhet i kunskaps- eller konsultföretag, där vinsten är beroende av den personliga arbetsinsatsen, och den ägda andelen bör vara högst två procent av andelarna. Eftersom RSV:s uttalande endast är en rekommendation, har förarbetsuttalandena större dignitet och dessa anger att det ska vara fråga om bedömning i varje enskilt fall. Arbetsinsatsen ska ses i samband med företagets omfattning och övriga omständigheter, och vid bedömningen bör hänsyn tas till företagets storlek, vilken verksamhet det är fråga om, hur organisationen är uppbyggd samt övriga relevanta omständigheter. Vid bedömningen ska inte endast innevarande år, utan även verksamheten under de föregående fem åren beaktas.

---

³⁵ IL 57:4

³⁶ Prop 1989/90:110 s 703

³⁷ RSV S 1999:21 p11.2.2

Arbetsinsatsen kan även ha utförts i ett annat fåmansföretag med *samma eller likartad verksamhet*.³⁸ Definitionen täcker därmed de fall där verksamheten delas upp i skilda företag eller flyttas över i ett nytt företag, med efterföljande försäljning av det första företaget. Rekvisitetet samma eller likartad verksamhet har störst betydelse i ett inledningsskede, då verksamhet påbörjas i ett nytt företag, och avsikten är att täcka den tidslucka som kan uppstå vid överföring av en verksamhet.³⁹ En annan situation som hindras, är att flytta verksamhet mellan olika företag och spara arbetsinkomsten i ett vilande företag. Eftersom rekvisitetet är allmänt formulerat bör det räcka att det nya företaget bedriver någon av de verksamheter som bedrivits i det förutvarande. Det bör alltså inte räcka med endast en anknytning mellan företagen.^{40,41}

En andra kvalifikationsgrund är om företaget - direkt eller genom förmedling av juridisk person - äger aktie i annat fåmansföretag, i vilket ägaren eller närstående, varit *verksam i betydande omfattning*, under nämnda femårsperiod. Denna särreglering förhindrar ett kringgående av reglerna genom att fördela verksamhet och ägande mellan olika företag. Exempel på företag som fångas in av denna reglering är O-liste noterade bolag som tidigare varit fåmansföretag, där ägaren varit verksam i betydande omfattning.

Den sista kvalificeringsgrunden⁴² anger att delägare som överlåter kvalificerad andel till företaget och förvärvar andel från företaget, inte ska kunna omvandla den kvalificerade andelen till okvalificerad. Detta gäller om den överlåtna andelen skulle varit kvalificerad om delägaren fortsatt att inneha den. Stadgandet behövs för att täcka in situationer som skulle kunna uppstå, pga att det numera är tillåtet för aktiebolag att äga egna aktier

Slutligen anges att andel är kvalificerad under fem år efter det år företaget har upphört att vara ett fåmansföretag. Denna regel är tillämplig på kvalificerade andelar som skattskyldig

---

³⁸ IL 57:4

³⁹ Prop 1995/96:109 s 67 f

⁴⁰ Tjernberg, Mats: *Fåmansaktiebolag*, Uppsala 1999. s 254

⁴¹ I RÅ 1997 ref 48 I och II ansågs företagen bedriva samma eller likartad verksamhet, jfr RÅ 99 ref 28 där finansiell rådgivning och fondförvaltning inte ansågs utgöra samma eller likartad verksamhet.

⁴² IL 57:6a

eller närstående äger, då företaget upphör att vara ett fåmansföretag. Reglerna tillämpas även då en delägare har förvärvat en andel med stöd av sådan andel.⁴³ En andel som är kvalificerad hos en delägare, kommer att vara kvalificerad i dennes dödsbo, om delägaren avlider, och delägarna i dödsboet kommer att jämföras med närstående.

En situation som inte omfattas av fördelningsreglerna är vissa fall av ombildande av enskild näringsverksamhet till aktieföretag. Om näringsidkaren skjuter in tillgångar, som upparbetats i den enskilda näringsverksamheten, i aktieföretaget,⁴⁴ och inte avser att vara verksam i det nya företaget, kan verksamheten inte sägas ha utförts, *i företaget*. Situationen omfattas inte eftersom rekvisitet, verksam *i företaget* i betydande omfattning, troligen ska tolkas strikt och i så fall har arbetet inte skett *i företaget*.⁴⁵ Det finns ytterligare situationer som inte omfattas av fördelningsreglerna.⁴⁶

3.2.2.1 Lagreglerade undantag från kvalificering

Det finns två lagreglerade undantag från kvalificering av andelar. Dessa benämns utomståenderegeln och takbeloppsregeln.

Om en delägare kan visa att *utomstående* i en betydande omfattning, äger del i fåmansföretaget och har rätt till utdelning, kommer inte andelarna, utdelnings- eller

---

⁴³ IL 57:6

⁴⁴ RÅ 99 not 87 – en författare tillskjuter rättigheter till ett AB. Varken bestämmelserna eller förarbetena gav stöd för att tillskriva företaget den verksamhet som personen hade utövat tidigare. Författaren ansågs inte ha betydelse för vinstgenereringen i företaget och var därmed inte verksam i betydande omfattning i företaget.

⁴⁵ Tjernberg, *Fåmansaktieföretag* s 249

⁴⁶ T ex situationer där dotterföretags delägare är verksamhet i moder- eller systerföretag. Ett moderföretag kan äga 51 procent av aktierna i ett dotterföretag och resterande aktier ägs av den person som är ensamägare i moderföretaget. Denna aktieägare är endast verksam i moderföretaget, vilket innebär att fördelningsreglerna inte tillämpas, om inte företagen anses bedriva samma eller likartad verksamhet. Om ett moderföretag äger mer än 90 procent av dotterföretaget kan dess vinst överföras genom koncernbidrag, och sedan uttas som kapitalbeskattad utdelning från dotterföretaget. Detta innebär i o fs att den fysiske dotterföretagsägaren aldrig skulle äga mer än 10 procent och dennes andel av utdelningen blir då endast 10 procent. Det finns dock en möjlighet att använda sig av stam- och preferensaktier för att tillförsäkra sig en större del av utdelningen men då skulle lagen om skatteflykt kunna tillämpas.

kapitalvinstmässigt, att anses som kvalificerade utan särskilda skäl.⁴⁷ Utdelningen eller kapitalvinsten kommer att beskattas enligt de vanliga reglerna för kapitalinkomster.⁴⁸ Att denna undantagsregel finns beror på att risken för omvandling av tjänsteinkomster reduceras när en utomstående äger 30 procent eller mer. Huvudandelsägarens andel av utdelning och kapitalvinst blir mindre, ju större del utomstående äger, och denne tjänar då på löneuttag i företaget.⁴⁹ Procentsatsen om 30 procent som anges ska inte ses som absolut.⁵⁰

Ett företag ansågs tidigare ägt av utomstående till den del det varken direkt eller indirekt, ägdes av fysiska personer som ägde kvalificerade andelar i företaget, men enligt det nya lagförslaget kommer ett indirekt innehav att jämföras med ett direkt. En andel som indirekt innehas av andelsägare anses som kvalificerad om den hade varit kvalificerad vid ett direkt innehav.

Takbeloppsregeln gäller enbart kapitalvinster.⁵¹ Den tar sikte på den maximala kapitalvinst som ska tjänstebeskattas, och gäller för samtliga närstående. Av en kapitalvinst ska endast 100 prisbasbelopp tas upp som inkomst av tjänst. Takbeloppet ska vid varje delavyttring hänföra sig till det vid avyttringen gällande prisbasbeloppet.⁵² Detta belopp gäller för alla försäljningar inom en närståendekrets, under en femårsperiod, förutsatt att det är andelar i ett och samma företag som avyttras. Takbeloppet ska betas av i kronologisk ordning, men om flera närstående avyttrar andelar under samma år, ska den tjänstebeskattade vinsten proportioneras mellan dem.

---

⁴⁷ IL 57:5, En delägars närståendes styrelseledamotspost är inte att betrakta som av betydelse för vinstgenereringen i företaget och därmed är delägaren inte verksam i betydande omfattning. Vilket tillsammans med delägens 50 procent innehav konstituerar att delägaren ses som utomstående, i förhållande till de övriga delägarna i fråga om kvalificering. RegR mål 5301-1997 och 5304-1997, avgjorda 1 nov 2000

⁴⁸ IL 57:5

⁴⁹ Prop 1989/90:110 s 468

⁵⁰ Tjernberg, *Fåmansaktiebolag*, s 83

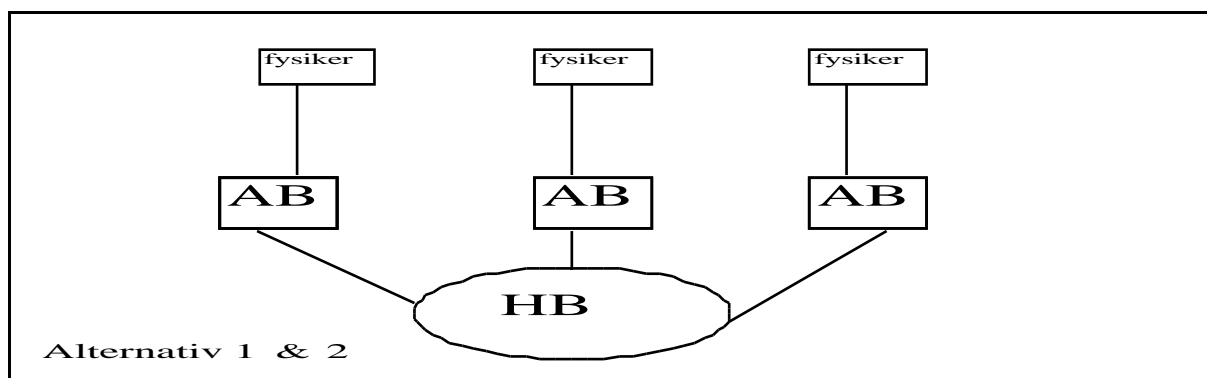
⁵¹ IL 57:12

⁵² Lag (1962:381) om allmän försäkring, AFL 1:6. För beskattningsåret 2001 är detta prisbasbeloppet 36,900 kr. RÅ 1995 not 379.

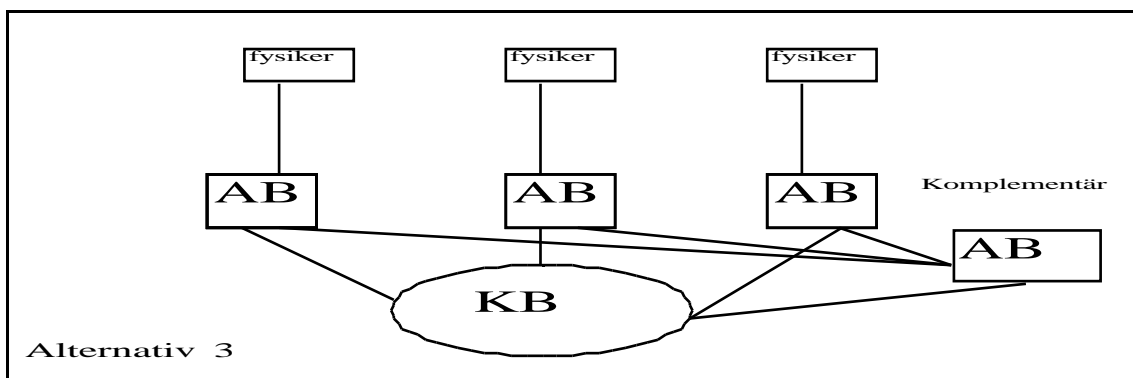
3.3 Kvalificerad andel i HBG

Vad gäller HBG har det tidigare funnits en ovisshet avseende frågan huruvida andelarna i de fysikerägda aktiebolagen har varit kvalificerade. De fysiska personerna har vanligtvis inte varit direkt verksamma i sina AB:n utan verksamheten har i regel utövats i antingen HB/KB eller i komplementärbolaget. För att andelarna ska omfattas, som tidigare nämnts, av fördelningsreglerna, ska det vara fråga om ett fåmansföretag och innehavet i detta ska vara kvalificerat.

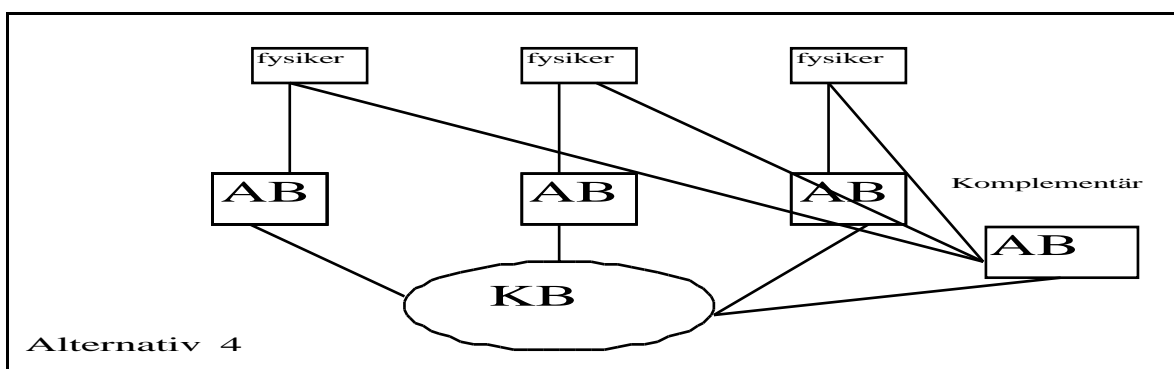
Den tolkning som gjorts av rekvisitet i lagtexten, *verksam i företaget i betydande omfattning* har endast omfattat betydelsen av orden, *verksam i betydande omfattning*. Betydelsen av orden *i företaget* har inte närmare preciserats vare sig i lagtext eller förarbeten. Vid rättslig prövning av om andelarna i HBG är kvalificerade har huvudinvändningen (mot att andelarna skulle vara kvalificerade) just varit att verksamheten inte skett, *i företaget*, och att indirekt verksamhet i HB/KB inte uttryckligen är nämnt i lagtexten.

I alternativ ett och två av HBG utövas verksamheten vanligtvis i HB vilket innebär att de fysiska AB-ägarna i regel inte är direkt verksamma i de AB:n som eventuellt omfattas av fördelningsreglerna.

I alternativ tre och fyra kommer de fysiska AB-ägarna vanligtvis att vara verksamma i KB:t eller i komplementäraktiebolaget. Anledningen till att organisera verksamheten på detta sätt är att den gemensamma verksamheten ska utövas i ett och samma företag och detta ska även verka utåt mot kunderna. Som regel kommer inte heller i dessa alternativ verksamheten att utövas i de fysikerägda AB:n

3.3.1 Vad talar för att andelarna är kvalificerade

Det har anförts med stöd i förarbetena, en promemoria från Finansdepartementet och viss rättspraxis att andelsägare i en HBG ska ses som verksam i HB/KB för AB:s räkning. Anförandena stödjer sig på att HB/KB:s inkomst beskattas i AB:t, och därigenom kan verksamheten jämföras. Verksamheten i HB/KB:t "smittar" så att säga av sig på AB:t. Detta resonemang medför att fördelningsreglerna skulle vara tillämpliga på utdelning och kapitalvinst i AB.⁵³

⁵³ Jfr bl a uttalande i prop 1995/96:109 s 68 f och Svensson, Bo. SN 1995 s 621 f, Tjernberg, Mats. SN 1996 s 97 ff, Mattsson, Nils SN 1995 s 325, Promemoria från Finansdepartementet 1995-06-28

I praxis har verksamhet i HB/KB jämförts med verksamhet i AB. Då har man sett igenom handelsbolagskonstruktionen och istället sett till det skattemässiga utfallet av en transaktion. I bl a RÅ 1978 1:80 uttalar RegR att ”I och med att lagstiftaren valt att göra handelsbolagsdelägare till skattesubjekt istället för handelsbolaget synes det följdriktigt att anse att delägarna driver samma verksamhet som handelsbolaget.”⁵⁴

Även RSV anser att situationen omfattas av lagtexten. RSV har som uppgift att verka för lagenlighet, och för att rättstillämpningen ska vara enhetlig inom verksamhetsområdet. Detta görs genom att RSV genom bl a allmänna råd och andra uttalanden utger rekommendationer för att de ska kunna verka för en enhetlig och riktig taxering. Eftersom skattelag kräver ett uttryckligt stöd i lag är inte rekommendationerna bindande vare sig för domstolar, skattemyndigheter eller andra. Rekommendationerna har tyngd vid lagtolkningen även om de har ett svagt rättskällevärde, eftersom de dels visar hur RSV anser att lagstiftningen bör tolkas dels använder sig handläggarna vid landets skattemyndigheter sig av dem.

Uppfattningen både hos RSV, i viss praxis och av vissa praktiker, att situationen omfattas av lagtexten, har tidigare inneburit att regleringen ansetts vara tillräcklig och därför har skäl saknats för att ytterligare reglera situationen.

3.3.2 Vad talar emot att andelarna är kvalificerade

Svenska folket representeras i lagstiftningen genom demokratiska val till riksdagen och det är riksdagen som har kompetens att stifta skattelag.⁵⁵ Föreskrifter om skatt ska meddelas genom lag.⁵⁶ Detta föreskriftskrav innebär att en beskattning enligt gällande lag skapar en legitim grund för skattekrav. Detta är grunden för legalitetsprincipen som tillämpas vid tolkning av skattelag. Principen är en rättssäkerhetsgaranti, eftersom den förhindrar en godtycklig tillämpning av skattelag, som skulle kunna äventyra förutsebarhetskravet. Detta

---

⁵⁴ RÅ 1978 1:80 s 222 f, Även i RÅ 1987 ref 6 analyserades bestämmelserna ”sedda i sitt inbördes sammanhang” och RegR konstaterade att den gjorda tolkningen ledde till den av lagstiftaren avsedda innebörden.

⁵⁵ Hultqvist, Anders: *Legalitetsprincipen vid inkomstbeskattningen*. Stockholm 1995. s 2

⁵⁶ RF 8:3,5

är en viktig aspekt då skatterätten som offentlig lagstiftning har återverkningar på den enskilda människans egendom, i form av beskattning.⁵⁷

Utgångspunkten vid en tolkning av lagtext är alltid ordalydelsen. För att förarbeten ska vara av betydelse är det en förutsättning, att uttalandena i dessa är väl förenliga med lagtexten. Om inte förarbetena är förenliga med lagtexten, ska de inte tillmätas stor vikt. I skatterättsliga tolkningssammanhang, har rättspraxis större betydelse än förarbetsuttalande om rättspraxisen är klar. Att skatteuttag ska ha stöd i lag medför att en analog tillämpning av skattelag är utesluten.⁵⁸ Legalitetsprincipen kan inte hindra en tolkning av lagtext men lagtexten ska tolkas så att den preciserade normen ryms inom mängden rimliga tolkningar.⁵⁹

Situationen, att en andelsägare i en HBG, anses vara verksam för aktiebolagets räkning i HB/KB, är inte lagtextreglerad, vare sig före eller efter de från 1996 införda förändringarna i lagtexten. När man vid en genomsynstolkning (av handelsbolagskonstruktionen) hänvisar till propositionsuttalandet har detta ett begränsat tolkningsvärde,⁶⁰ eftersom skatteuttaget kräver lagstöd. Vid tolkning av fåmansföretagslagstiftningen har RegR visat mycket tydliga tendenser av lagtextbunden och förarbetskritisk tolkning.⁶¹ Detta hindrar en lagtillämpning i strid mot ordalydelsen i lagtexten.⁶²

Propositionsuttalandet där det anges att HBG omfattas av regleringen, är missvisande eftersom uttalandet hänvisar till ett remissvar från Juridiska fakultetsnämnden i Uppsala. Eftersom det inte är ett renodlat propositionsuttalande, kan det inte anses vara gällande rätt.⁶³ Uttalandet har mer formen av en åsikt och har därmed samma dignitet som åsikter i doktrin. Enligt rättskällevärdet har inte åsikter i doktrin samma rättskällevärde som förarbetsuttalanden har.

---

⁵⁷ Hultqvist s 5 f

⁵⁸ Hultqvist s 74

⁵⁹ Pålsson, Robert: *RSV:s rekommendationer och legalitetsprincipen*. SN 1997 s 41

⁶⁰ Tjernberg *Fåmansaktiebolag* s 254

⁶¹ Tjernberg, *Fåmansaktiebolag* s 59, Jfr SOU 1996:44 s 129

⁶² RÅ 1998 ref 85

⁶³ 1995/96:109 s 68, Pålsson, Robert. SN 1997 s 40,

Något som vidare talar emot genomsynstolkningen av rekvisitet, *verksam i företaget i betydande omfattning*, är utgången av RÅ 1993 not 372, där en fåmansföretagsregel inte ansågs tillämplig på ett handelsbolag eftersom regeln uttryckligen omfattade endast fåmansföretag och de regler som behövdes för fåmansägda HB hade blivit uttömmande behandlat under lagstiftningsarbetet. Dessutom skulle förutsebarhetskravet äventyras vid en sådan tillämpning. I rättsfallet, RÅ 1998 not 265, var det frågan om verksamhetskravets eventuella utbredning till ett KB men i fallet kunde inte verksamhet i ett KB, jämföras med verksamhet i ett fåmansföretag. (Se mer om detta fall i avsnitt fyra)

3.4 Regeringsrättens avgörande och förslag till ny lagstiftning

3.4.1 Regeringsrättens avgörande

Nyligen har Regeringsrätten avgjort ett antal mål som alla hade betydelse för detta avsnitt i uppsatsen. En av frågorna som ställdes, var om verksamhet i ett HB/KB av ägare till det fåmansföretag som ägde HB/KB, kvalificerade andelarna i fåmansföretaget.

RegR:s domar är i många fall prejudicerande, vilket är av stor betydelse eftersom många delar av skatterätten har avgjorts genom praxis. RegR gör en mer fullständig analys av omständigheter i ett enskilt fall medan underrätterna ofta förlitar sig på uttalanden i förarbeten och RSV:s rekommendationer. RegR anser att lagtexten har företräde vid en kollision med förarbetena och att en entydig lagtext ska tillämpas efter ordalydelsen, även om denna strider mot vad som uttalats i förarbetena.⁶⁴ Detta förutsätter givetvis att ordalydelsen tolkas objektivt, vilket förutsätter att regeln läses kontextuellt.⁶⁵

RegR har i målen som rör HBG, avgjort i enlighet med lagtextens ordalydelse och angav att lagtexten inte gav utrymme för att HB/KB omfattades av fåmansföretagsdefinitionen. RegR ansåg att lagtexten endast omfattade aktiebolag och ekonomiska föreningar. RegR stadgade i samtliga mål att indirekt verksamhet, som i HBG, inte gjorde andelarna kvalificerade, utan att det var den faktiska verksamheten, i det faktiska företaget som kvalificerade.

---

⁶⁴ RÅ 85 1:85

⁶⁵ Tjernberg, *Fåmansaktiebolag*, s 39

Andelsägarna har alltså inte varit verksamma *i företaget* i betydande omfattning. Vidare angav RegR att definitionen av kvalificerade andelar i lagtexten var uttömmande.⁶⁶ I ett av målen,⁶⁷ ansågs visserligen delägarna som verksamma i dotterföretaget enligt den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen, men det krävdes även att själva ägarbolaget var ett fåmansföretag, för att andelarna i detta ska vara kvalificerade.

3.4.1 Förslag om ändrade regler

Efter RegR:s avgörande av ett antal mål den 9 januari 2001, har en skrivelse från regeringen överlämnats till riksdagen, den 1 februari 2001, som innehåller förslag till stoppregler.⁶⁸ Skrivelsen behandlar tre förslag till ändringar avseende fördelningsreglerna och ett förslag till ändring vad avser underprisöverlåtelser. Den föreslagna ändringen av underprisöverlåtelser redgörs inte för här, eftersom sådana överlåtelser inte berörs i uppsatsen. Syftet med de föreslagna ändringarna är att förhindra obehöriga skattefördelar vid kringgåendeförsök av fördelningsreglerna. Bland dessa ändringar, finns förslaget att utsträcka verksamhetskravet till att gälla även vid indirekt verksamhet, i t ex fåmanshandelsbolag.

Ändringarna föreslås verka retroaktivt, från den 2 februari 2001, eftersom det annars skulle kunna gå att utnyttja situationen som uppstått, till dess att den nya lagstiftningen träder i kraft. Förslaget som regeringen avgett, grundar sig på två promemorior som Finansdepartementet utarbetat.⁶⁹ Dessa har nu skickats ut på remiss.

De avgöranden som direkt varit en anledning till upprättandet av regeringsskrivelsen är målen, 7165-1999, 3011-2000 och 3012-2000. Även RÅ 1999 ref 62 och mål nr 7235-1998 avseende utomståenderegeln har haft betydelse för de föreslagna ändringarna. Även om det finns ett utredningsuppdrag, Dir 1999:72, som ska vara avslutat 31 oktober 2001, anser

---

⁶⁶ Mål 7165-1999, avgjort 9 jan 2001. Mål 3011-2000, avgjort 9 jan 2001

⁶⁷ Mål 3012-2000, avgjort 9 jan 2001

⁶⁸ Skr 2000/01:64, Med stöd av RF 2:10

⁶⁹ Fi 2001/438 Promemoria med förslag om ändringar i de särskilda skatteregler för vissa andelsägare i fåmansföretag och F1 2001/437 Promemoria med förslag till ändring i reglerna om beskattningen vid underprisöverlåtelser.

regeringen att de inte kan avvakta utredningens förslag, och vill redan nu vidta åtgärder för att förhindra eventuella kringgående.

3.4.1.1 Vilket materiellt innehåll har ändringsförslaget?

De föreslagna ändringarna inriktar sig huvudsakligen på att i lagtext, som rör fördelningsreglerna, lägga till orden *och handelsbolag*. Med detta vill man hindra utnyttjande av handelsbolagsformen, och att verksamhet förläggs i ett dotterföretag.

Föreslagna ändringar innebär att en andel i ett fåmansföretag är kvalificerad:

- även för det fall att andelsägaren eller närstående, är eller har varit, verksam i betydande omfattning, i ett fåmanshandelsbolag, som bedriver samma eller likartad verksamhet.
- om andelsägaren är verksam i betydande omfattning i ett fåmanshandelsbolag, i vilket fåmansföretaget, direkt eller indirekt, äger eller har ägt andelar. Detta gäller även om andelsägaren är verksam genom närstående.

En ny definition av om handelsbolag är fåmansägt är även föreslagen. Vid bedömningen ska delägarna anses som en delägare om de, själva eller genom närstående, är eller varit, under något av de fem föregående beskattningssåren, verksamma i företaget i betydande omfattning.

Även konstruktioner med ett holdingföretag som moderföretag, dvs när det egentligen inte förekommer någon verksamhet i moderföretaget, kan komma att omfattas av den föreslagna ändringen i den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen. Situationen omfattas av den föreslagna lagändringen om, delägaren eller närstående, är eller varit, verksam i betydande omfattning, i ett av företaget helt eller delvis, direkt eller indirekt, ägt fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag.

RegR:s tidigare tolkning av utomståenderegeln,⁷⁰ har inneburit att ett företag ansetts som ägt av *utomstående* om det varit ägt av annan person till ca 30 procent. T ex om en andelsägare i ett fåmansföretag äger ett annat företag och detta äger en stor andel i det första

---

⁷⁰ RÅ 1999 ref 62

företaget, ett sk indirekt innehav. Den föreslagna ändringen innebär att andel som indirekt innehas av andelsägare, ska anses som kvalificerad, om den varit kvalificerad vid ett direkt innehav.

En ändring är även föreslagen vad gäller kvalifikation av andelar vid bedrivande av *samma eller liknande verksamhet*. Sedan tidigare gäller att delägare med sådant innehav inte är att betrakta som utomstående. Detta stadgande kommer att utsträckas att gälla även den som innehar kvalificerade andelar i ett fåmanshandelsbolag.

4 Helsingborgsmodellen och löneunderlag

4.1 Inledning

Vid tillämpning av löneunderlagsreglerna⁷¹ ökas det kapitalbeskattade utrymmet då en fåmansföretagsdelägare väljer att ta utdelning. De anställdas löner får nämligen beaktas vid kapitalbeskattningsberäkningen. Reglerna om löneunderlag har därmed en viktig funktion i näringslivet, eftersom de innebär stora skattelättnader för delägare i fåmansföretag med många anställda. De företag som främst tjänar på dessa regler, är kunskaps- och kompetensföretag. De har personalen som den viktigaste tillgången. Dessa företag hade tidigare svårt att använda sig av fördelningsreglerna, eftersom reglerna då var uppbyggda runt aktiekapitalet eller substansvärdet i företaget.

Som ett incitament till fåmansföretagare att ta lön ur företaget och att anställa personal, infördes reglerna om löneunderlag. Löneunderlaget har gjorts beroende av ägarens eget uttag av lön från företaget. Bakgrunden till införandet av löneunderlagsreglerna var bl a en önskan om att stimulera arbetsmarknaden, då arbetskraftskostnaden på detta sätt subventioneras.⁷² Det fanns även en rättvisetanke bakom införandet av reglerna, eftersom kapitalavkastning som genereras av anställda, inte ska tjänstebeskaas hos delägaren. Löneunderlagsreglerna infördes år 1994, ändrades år 1996 och den 1 juli 1997 infördes att hela löneunderlaget får medräknas.⁷³ Praxis är i stort sett obefintlig eftersom lagstiftningen är så pass ny. Reglerna om löneunderlag betraktas som fördelslagstiftning, och bör därmed tolkas strikt.

Storleken på ett företags löneunderlag har en avgörande betydelse för om en företagskonstruktion ska organiseras som en HBG, eftersom löneunderlag endast får beräknas i moder- och dotterföretag. Delägare som innehar kvalificerade andelar måste dessutom ha en viss höjd på sitt löneuttag för att kunna utnyttja löneunderlagsreglerna. För att räkna med löneunderlaget i HBG måste alltså ett av företagen ses som moderföretag och HB/KB som dotterföretag till detta.

---

⁷¹ IL 43:12-16

⁷² Prop 1993/94:234 s 89f

⁷³ prop. 1996/97:150, bet. 1996/97:FiU20, SFS 1997:448

4.2 Reglerna om löneunderlag

Andelsägare får vid beräkningen av det kapitalbeskattade utrymmet vid utdelning, enligt fördelningsreglerna, lägga till ett löneunderlag. Vad som ingår i löneunderlaget är ersättningar till arbetstagarna i företaget och dess dotterföretag (inom hela EU)⁷⁴ under året före beskattningsåret.⁷⁵ För en delägare som innehar kvalificerade andelar finns en begränsningsregel som stadgar att det största belopp som kan utnyttjas, enligt reglerna, för att öka det kapitalbeskattade utrymmet, är 50 gånger vad delägaren erhållit från företaget samt dotterföretag, året före beskattningsåret. Ett belopp om tio prisbasbelopp dras från summan, innan löneunderlaget proportionellt fördelas mot andelarna i företaget. En delägare som inte kan utnyttja hela sin del av löneunderlaget kan inte låta en annan delägare utnyttja den outnyttjade delen.

Kraven för en delägare för att få räkna med löneunderlaget är:

- Om en delägare innehar kvalificerade andelar finns ett krav på att delägaren ska ta viss lön. Detta innebär att delägaren under året före beskattningsåret, ska ha erhållit ersättning till 120 procent av den högsta löneunderlagsgrundande ersättningen, som utgetts till annan arbetstagare i företaget, eller en summa som åtminstone uppgår till 10 prisbasbelopp, för året före beskattningsåret.⁷⁶
- Endast utgivna ersättningar i moder- och dotterföretag året före beskattningsåret, ökar det kapitalbeskattade utrymmet. Andelen i löneunderlag proportioneras tids- och andelsmässigt, dvs hur stor andel moderföretaget innehar och hur många månader innehavet varade under föregående beskattningsår.⁷⁷

---

⁷⁴ RegR 2000 ref 47 I och II

⁷⁵ Ersättningar som ingår i underlaget för beräkning av avgifter enligt Socialavgiftslagen 2:24-26, eller lag (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster, 1§.

⁷⁶ Lag (1962:381) om allmän försäkring, 1:6.

⁷⁷ RSV S 1999:21 p11.3.3.4, IL 43:12:2

4.3 Moder- och dotterföretag i HBG

4.3.1 Civilrättslig koncerndefinition

Skatterättsligt sett finns ingen särskild definition på moder- och dotterföretag och inte heller i förarbetena till löneunderlagsreglerna anges någon definition. Eftersom rättspraxis på området är i stort sett obefintlig måste en definition sökas utanför skatterättens område.

Inom skatterätten används civilrättsliga termer och uttryck i stor utsträckning,⁷⁸ och i doktrin uttalas att anknytningen till civilrätt har förstärkts, och att även praxis visar på detta.⁷⁹ RegR använder sig av civilrättsliga termer och ofta med dessas civilrättsliga innebörd,⁸⁰ och både i doktrin och enligt RSV:s rekommendationer anses att vid bedömningen av om en juridisk person är ett dotterföretag, ska det civilrättsliga koncernbegreppet i ABL 1:5 användas.⁸¹ I praxis har koncernbegreppet enligt ÅRL använts, vilket i sak överensstämmer med ABL:s definition.⁸²

Det civilrättsliga koncernbegreppet definierar en koncern som en grupp av självständiga juridiska personer, där ett av dem såsom moderföretag behärskar de övriga vilka då är dotterföretag.⁸³ Det ägande företaget är utgångspunkten vid bedömning av koncernförhållanden och dotterföretag är det behärskade företaget. Koncernbegreppet återfinns i ABL 1:5 och omfattar enbart svenska moderaktiebolag, eftersom ABL endast tar sikte på dessa.⁸⁴ I lagen jämställs även indirekta dotterföretagsförhållanden med direkta, dvs ett företag är dotterföretag om detta ägs av dels moderföretaget dels av ett av moderföretaget ägt dotterföretag.

Sammanfattningsvis är det moderföretaget som definierar dotterföretaget genom att:

1. inneha över 50 procent av rösterna för samtliga aktier/andelar i annan juridisk person,

---

⁷⁸ Bergström, Sture. s 13

⁷⁹ Grosskopf/Grönfors, Rabe/Johansson: SN 1990 s 353 och bok s 579. RÅ 1989 ref 62 I och II.

⁸⁰ Bergström s 274

⁸¹ RSV S 1999:21, Tjernberg, Fåmansaktiebolag s 72

⁸² RÅ 1998 not 265

⁸³ Lag (1975:1385) om aktiebolag, 1:5. Nial & Johansson s 299

⁸⁴ Prop 1995/96:10 del II s 288

2. äga aktier/andelar i annan juridisk person och avtalsmässigt med andra delägare i denna, förfoga över mer än 50 procent av rösterna för samtliga aktier eller andelar,
3. äga aktier/andelar i annan juridisk person med rätt att utse/avsätta mer än hälften av ledamöterna i dess ledning⁸⁵,
4. äga aktier/andelar i annan juridisk person med rätt att ensamt utöva ett bestämmande inflytande däri, antingen avtalsmässigt eller pga föreskrift i den juridiska personens bolagsordning/bolagsavtal eller därmed jämförbara stadgar.

Avgörande enligt det första kriteriet är att moderföretaget har rätt att förfoga över mer än 50 procent av rösterna, för att det andra företaget ska vara ett dotterföretag. Syftet bakom detta är att företagsgrupper som reellt ekonomiskt räknas som, och drivs som en koncern ska omfattas. Detta kräver ett moderföretag med ett avgörande inflytande över de andra företagen i gruppen. Eftersom kriteriet anger att dotterföretag är *juridisk person*, omfattas HB/KB, ekonomisk förening och likartade utländska associationer.

I det andra kriteriet finns en möjlighet att genom avtal med andra ägare erhålla bestämmande inflytande. Detta används då en ägares röstandel inte överstiger 50 procent. Ägaren måste dock inneha andelar men det finns ingen nedre gräns för hur litet innehavet kan vara. Avtalsmässigt kan en delägare erhålla det bestämmande inflytande. Genom ett sk konsortialavtal (aktieägaravtal) ges en delägare rätt att förfoga röstmässigt över viss andel. Denna andel måste fortfarande vara över 50 procent.⁸⁶ Konsortialavtalet måste vara så pass långtgående att det ger ett företag rätt att, ensamt och i alla frågor, besluta på vilket sätt rösträtten ska utövas.⁸⁷ Röstbindningen i konsortialavtalet medför dock inte, att ett stämmobeslut blir ogiltigt om avtalspart inte följer avtalet. Den enda eventuella påföljden kan bli ett civilrättsligt skadestånd.

Det tredje kriteriet tar sikte på att ett koncernförhållande kan uppkomma när äganderätt kombineras med en rätt att utse/avsätta mer än hälften av ledamöterna i ledningen.

---

⁸⁵ Styrelse eller annat ledningsorgan.

⁸⁶ Prop 1995/96:10 del II s 177

⁸⁷ Rutberg, Anne. & Skog, Rolf. s 577

Innehavets storlek spelar ingen roll. Bestämmelser av detta slag kan tas in i ett dotterbolags bolagsordning. Eftersom det i lagtexten talas om ledamöter i styrelse eller motsvarande ledningsorgan inbegrips att den behärskade juridiska personen kan vara ett HB/KB.

Det sista kriteriet i moderföretagsdefinitionen tar sikte på sk avtalskoncerner. Definitionen har ingen betydelse om endast svenska företag är inblandade, eftersom bolagsorganen inte har kompetens att avtala om att avsäga sig beslutanderätten.⁸⁸

Eftersom det finns fyra kriterier som konstituerar ett koncernförhållande uppkommer frågan om dessa ska ses som sidoordnade eller som alternativa grunder. Enligt lagtexten medges en sådan tolkning. Inget anges dock om detta i förarbetena. Vad som talar för att kriterierna ska ses som sidoordnade är lagtextens ordalydelse, men innebörden av koncern som en företagsgrupp talar för att kriterierna ska vara alternativa. Vad som dessutom talar för att kriterierna är alternativa är ett förhandsbesked där ett företag ansågs vara moderföretag på grund av röstmajoritet samtidigt som ett annat företag ansågs vara moderföretag på grund av en rätt att utse/avsätta mer än hälften av styrelsen.⁸⁹

4.3.2 Kan HB/KB vara ett dotterföretag?

I nästa avsnitt beskrivs vilket av de inblandade företagen, som kan ses som ett moderföretag. Det är dock viktigt att redan innan denna beskrivning utreda frågan huruvida ett HB/KB överhuvudtaget kan vara ett dotterföretag, eftersom personalen, om de inte är anställda i moderföretaget bör vara anställda i ett dotterföretag, för att lönesumman från dotterföretaget, enligt löneunderlagsreglerna, ska kunna medräknas i moderföretaget. Den civilrättsliga definitionen av dotterföretag, har därigenom betydelse för i vilken utsträckning olika delägande AB i HBG kan utnyttja reglerna om löneunderlag.

Skatterättsligt sett finns ingen särskild definition på dotterföretag, och det går heller inte att finna en definition vare sig i förarbetena till löneunderlagsreglerna eller i rättspraxis, varför en definition får sökas utanför skatterättens område.

---

⁸⁸ Prop 1995/96:10 del II s 177

⁸⁹ Fhb 1997-09-23

I tidigare lagtext,⁹⁰ angavs att *aktier eller andelar* i dotterföretag kunde räknas in i löneunderlaget, dvs ett dotterföretag behövde inte vara ett aktiebolag. I IL anges dock att vad som kan medräknas i moderföretaget, är dettas *andel av antalet aktier* i dotterföretaget. Detta syftar på det fall när dotterföretaget inte är helägt. Ordalydelsen i lagtexten har betydelse för HBG eftersom HB/KB i konstruktionen inte är ägt av enbart en ägare och vad som ägs är andelar. I lagtextförslaget finns orden *aktier eller andelar* med men de omnämns inte i propositionen och det finns heller ej någon förklaring till varför de inte finns med i propositionen.⁹¹

Språkligt sett anges i propositionen att termen *andel* används som en samlingsbeteckning för aktier och andra andelar, och termen *aktie* används i de fall där det endast är aktier som avses, ex IL 42:16 där andelarna i moderbolaget kallas för aktier eftersom moderföretaget måste vara ett aktiebolag. Då termerna i IL förklaras, anges att de är hämtade från ÅRL, där det sägs att: med andelar avses aktier och andra andelar i juridiska personer,⁹² och vidare anges att skälet till att denna definition inte togs med i IL var att orden juridiska personer, här har en annan innebörd än i ÅRL. Vidare uttalas det att aktier är andelar, varför det inte finns behov av en sådan bestämmelse.⁹³ Det uttalas också att bestämmelser om aktier även omfattar andelar, om bestämmelsen i sig själv gäller *andra juridiska personer*.

Vad som talar för att andel i HB/KB ska kunna medräknas enligt löneunderlagsreglerna är, att om *andel av antalet aktier* endast gällde delägda dotteraktiebolag skulle andel i delägd ekonomisk dotterförening inte kunna medräknas. Detta kan inte anses rimligt då IL 57 kap gäller fåmansföretag och dessa anges vara aktiebolag och ekonomiska föreningar. Både tolkningar i doktrin och RegR:s praxis använder det civilrättsliga koncernbegreppet och enligt dessa kan HB/KB kan vara dotterföretag. Om lagstiftaren åsyftat en materiell ändring i löneunderlagsreglerna, från vad som tidigare gällt, borde detta ha tydliggjorts i förarbetena till IL.

---

⁹⁰ SIL 3:12d)mom

⁹¹ SOU 1997:2 del I s 259, prop 1999/2000:2 del II s 514

⁹² Lag (1995:1554), 1:3

⁹³ Prop 1999/2000 del I s 512.

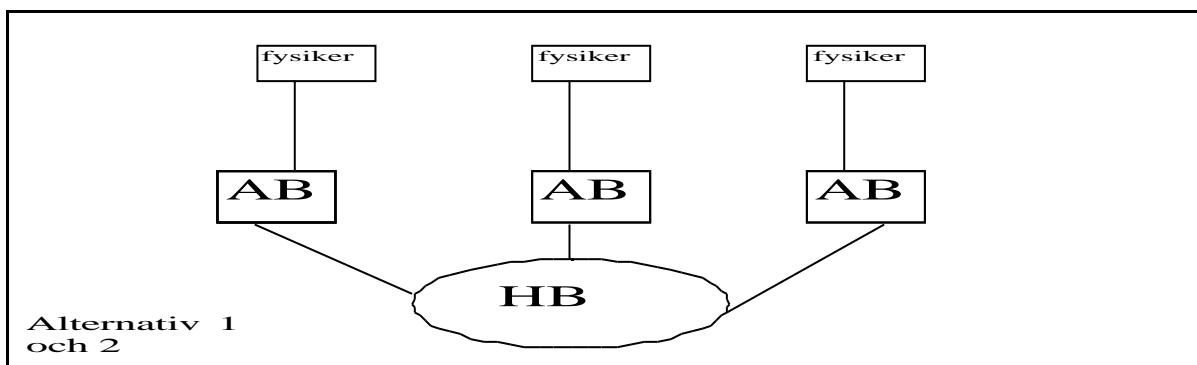
4.3.3 Moderföretaget definierar dotterföretaget

Det är alltså det härskande företaget som fastställer om ett företag är att betrakta som ett dotterföretag. Ett företag måste först definieras som moderföretag och därefter definieras dotterföretaget. Vid definition av moderföretag i HBG måste ett av företagen framstå som ett härskande företag, dvs ha ett bestämmande inflytandet över HB/KB.

I HBG med HB, variant ett och två, är det de av fysiker ägda AB, som kan komma ifråga för att eventuellt uppfylla definitionen av att vara ett moderföretag. Definitionen kan inte uppfyllas genom att stödja sig på det första kriteriet, eftersom ett HB delas i andelar efter antalet bolagsmän som alla har förvaltningsrätt. Vidare måste HB:t ha fler än en ägare och andelstalet per ägare överstiger därmed inte 50 procent. Däremot kan ett av AB, genom avtal med de andra AB förfoga över dessas andelar så att andelsinnehavet uppnår över 50 procent. Likaså kan ett av AB:n genom avtal ha rätt att utse/avsätta mer än hälften av ledamöterna i HB:s ledningsorgan, eftersom det endast är kontrollrätten i HBL som inte går att avtala bort.

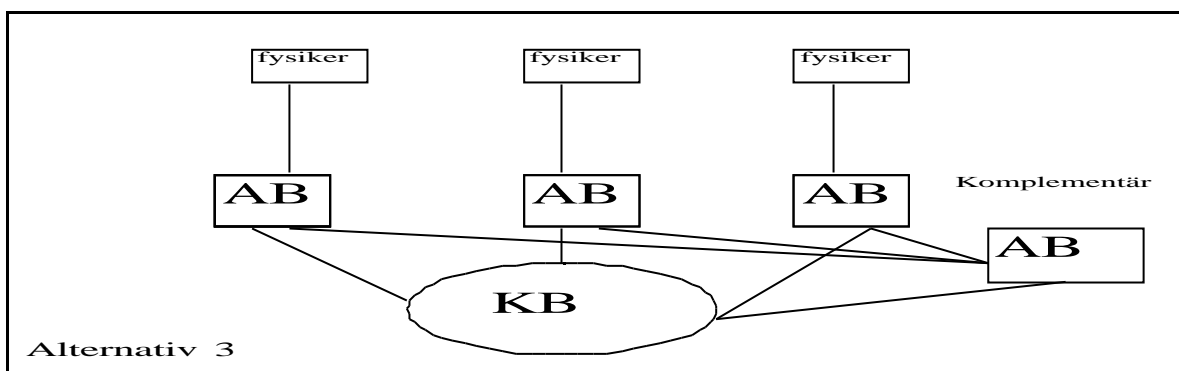
I HBG med KB, variant tre och fyra, är det komplementär-AB:t som kan komma ifråga för att eventuellt uppfylla definitionen av att vara ett moderföretag. Grunden för att definiera komplementär-AB:t som moderföretag är att detta har förvaltningsrätten i KB:t. Visserligen kan denna presumtion brytas om kommanditdelägarna avtalas ha förvaltningsrätt och komplementär-AB:s andel då reduceras till under 50 procent. Komplementär-AB:t är dessutom ansvarigt för KB:s förpliktelser gentemot tredje man vilket ytterligare talar för ett bestämmande inflytande. Ytterligare en grund för att se ett företag som moderföretag är om detta genom avtal har givits bestämmande inflytandet över ett annat företag. Om det har avtalats att ett företag ska ha det bestämmande inflytandet måste samma företag samtidigt ha en stor del i resultatet. Moderföretaget bör som ägare, och som det företag som bestämmer över dotterföretaget, ta en stor del av dess resultat. I doktrin uttrycks dock att

även en betydande del i förlust kan tänkas räcka.⁹⁴ (Avseende resultatfördelningen i HBG med KB se avsnitt 5.)

I variant ett och två, torde det vara svårt för delägarna att enas om att ett av AB, ska ha det bestämmande inflytande i HB, eftersom delägarna rimligen vill gå in i verksamheten på lika villkor, ha samma bestämmanderätt och samma ansvar.

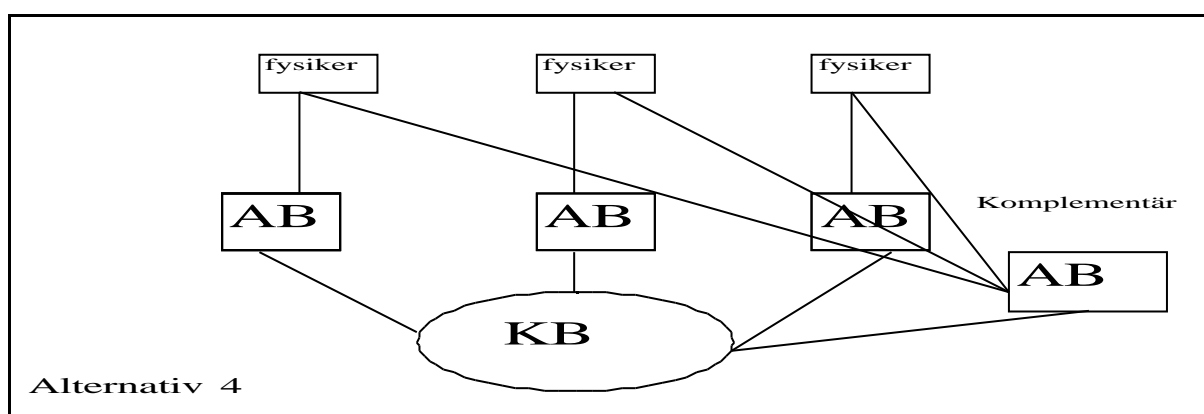
I variant tre och fyra, ägs komplementär-AB:t antingen av de fysikerägda aktieföretagen eller av de fysiska personerna. Personalen är anställda antingen i KB:t eller komplementär-AB. För att kunna räkna med löneunderlaget måste komplementär-AB:t ses som moderföretag till KB:t, och för att överhuvudtaget kunna utnyttja löneunderlaget i variant tre och fyra, måste den fysiske AB-ägaren vara anställd i antingen KB:t eller i komplementär-AB. Delägaren måste ju erhålla en viss höjd på ersättningen och ersättningen kan komma från antingen moder- eller dotterföretag.

⁹⁴ Nial, Håkan & Johansson, Svante. s 301

I variant tre är det AB som är delägare i komplementär-AB och de fysiska personerna innehar mao inga andelar i det presumtiva moderföretaget. I varianten är inte löneunderlagsreglerna av betydelse eftersom utdelningen⁹⁵ från komplementär-AB är skattefri för de ägande AB:n. I och för sig kan löneunderlaget från komplementär-AB:t, vidga det kapitalbeskattade utrymmet, om det finns något företag som kan ses som moderföretag till komplementär-AB:t. Komplementär-AB:t blir då dotterföretag. Samma problem som uppstår enligt variant ett och två, uppstår även här. Inget av aktiebolagen kan anses utgöra moderbolag.

I variant fyra ägs komplementär-AB:t av fysiska personer, som tillika är indirekta delägare till KB:t. Komplementär-AB:t måste anses som moderföretag för att man ska kunna tillämpa löneunderlagsreglerna. De fysiska delägarna innehar här kvalificerade andelar i komplementär-AB:t, enligt den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen. Här kan personalen vara anställda i antingen KB eller komplementär-AB eftersom det ger samma resultat vad avser löneunderlagsreglerna. Viss försiktighet ska dock iakttas om personalen är anställda i komplementär-AB:t och KB:t är dess enda uppdragsgivare. Komplementär-AB:t ses då troligtvis som osjälvständigt och anses därmed inte bedriva näringsverksamhet. Dock uppstår inte problemet med att definiera KB:t som ett dotterföretag, om lönesumman härrör från komplementär-AB:t.

Om komplementär-AB:t ses som moderföretag till KB:t ökar löneunderlaget det kapitalbeskattade utrymmet för de fysiska delägarna i komplementär-AB:t, dock endast

⁹⁵ IL 24:15-16

med den andel de äger i komplementär-AB:t. I denna variant bör komplementären som eventuellt moderföretag ha en stor resultatandel. (Se om obehörig resultatfördelning i avsnitt 5.)

4.4 Kan löneunderlag utnyttjas i HBG ?

I praxis⁹⁶ har fysiska delägare nekats att medräkna löneunderlag från KB i sitt AB. I fallet var det ett antal fysikerägda AB som var kommanditdelägare i ett KB där gemensam verksamhet bedrevs. RegR:s motivering var att verksamhet i KB inte kan, *såvitt nu är i fråga*, jämföras med verksamhet i delägarbolaget, och KB:t är inte dotterföretag.⁹⁷ Avgörandet var alltså ett in-casu avgörande. Prövningen skedde mot ÅRLs koncerndefinition men den är sakligt sett densamma som ABL:s.

Eftersom RegR använder sig av uttrycket, *såvitt nu är i fråga*, är inte själva frågan avgjord, och detta öppnar för en annorlunda tolkning under andra omständigheter. Motiveringen att *verksamhet i KB kan inte, såvitt nu är i fråga, jämföras med verksamhet i delägarbolaget och KB:t är inte dotterföretag*, är två olika grunder. Det uttalas inte på vilken grund KB:t inte kan ses som ett dotterföretag men kanske skulle det bedömas annorlunda om det var fråga om ett ägarbolag såsom komplementär-AB:t i alternativ fyra ovan. Detta bolag har ju det bestämmande inflytandet enligt förvaltningsrätten eller enligt konsortialavtal.

Att RegR i detta fall inte jämför verksamheterna står mot vissa tidigare avgöranden,⁹⁸ samt den allmänna uppfattningen bl a hos RSV om att verksamheterna ska jämföras.⁹⁹ Vid jämförelse av verksamheterna ses den fysiske aktiebolagsägaren som verksam i handelsbolaget för aktiebolagets räkning. RegR har visserligen i senare avgörande angett att indirekt verksamhet inte kvalificerar andelar.¹⁰⁰

---

⁹⁶ RÅ 1998 not 265

⁹⁷ Grosskopf, Göran: SN 1999 s 310-312

⁹⁸ RSV/FB Dt 1985:33 samt Fhb 99-09-28

⁹⁹ Prop 1995/96:109 s 68, Promemoria Finansdepartementet 1995-06-28

¹⁰⁰ RegR mål nr 7165-1999

I doktrin är uppfattningarna om situationen delade. En uttryckt uppfattning är att domen inte utesluter en medräkning av KB:s löneunderlag, eftersom tolkningen av koncernbegreppet vilar på civilrättslig grund,¹⁰¹ och att koncernbegreppet dessutom inte har någon specifik skatterättslig definition. Grunden för att medräkna löneunderlag vilar då på att komplementären betraktas som moderföretag till KB:t.¹⁰² En annan i doktrin uttryckt uppfattning är att inget företag i HBG kan räkna med löneunderlag, eftersom inget företag är moder- och dotterföretag. Det uttalas även att den omständigheten att KB inte är eget skattesubjekt, inte kan medföra att man vid tolkningen av en fördelsregel frångår lagtextens ordalydelse.¹⁰³

För att kunna tillämpa reglerna om löneunderlag (som beskrivits ovan) ställs vissa krav. Sammanfattningsvis kan kraven anges: delägaren, den fysiske personen, måste inneha andelar i moderföretaget för att kunna utnyttja löneunderlagsreglerna eftersom det är i moderföretaget delägarens kapitalbeskattade utrymme beräknas (och det är endast för fysiska delägare sådant utrymme beräknas). Om en delägare innehar kvalificerade andelar måste delägaren ha en viss höjd på löneuttaget. Det är endast ersättningar från dotter- och moderföretag som kan utöka det kapitalbeskattade utrymmet. Däremot spelar det ingen roll om delägaren är anställd i moderföretaget eller i dotterföretaget.

Om ovanstående krav tillämpas på HBG framgår att det är definition av moder- och dotterföretag som är osäkerhetsfaktorn. Vad gäller kvalifikation av andelar, kommer den fysiske delägarens verksamhet i HB/KB att medföra att dennes andelar i AB ses som kvalificerade enligt förslaget om ändring av fördelningsreglerna, vilket innebär att delägaren måste ta en viss lönenivå. Vad gäller definitionen av moder- och dotterföretag framgår med klar tydlighet, att det är den civilrättsliga koncerndefinitionen som används, då det saknas specifik skatterättslig koncerndefinition i löneunderlagsreglerna samt då även en generell skatterättslig koncerndefinition saknas.

---

¹⁰¹ Rutberg och Skog, *Det nya koncernbegreppet* SvSKT 1997 s 580, Anne Rutberg, *Det nya koncernbegreppet – en kommentar*. SvSKT 1998 s 53

¹⁰² Svensson, Bo: SN 1999 s 313-314

¹⁰³ Grosskopf, Göran: SN 1999 s 310 -312 och Sandström & Svensson, s 113.

I HBG är det närmast varianten med KB där komplementär-AB:t kan ses som moderföretag, eftersom det har bestämmanderätten antingen avtalsmässigt eller via förvaltningsrätten. Om ett moderföretag i HBG kan definieras, återstår det att definiera dotterföretaget. För delägda dotterföretag, anges i lagtexten, att det är moderföretagets *andel av antalet aktier* som ska medräknas. Detta kan tolkas som att det endast är dotterföretag i form av dotteraktiebolag som får medräknas. Om en sådan tolkning skulle vara riktig skulle inte bara delägda HB/KB utan också delägda ekonomiska föreningar samt delägda utländska juridiska personer ställas utanför lagtextens tillämpningsområde. Detta kan inte anses som rimlig tolkning då fördelningsreglerna omfattar fåmansföretag, i form av aktiebolag eller ekonomiska föreningar. Att HB/KB ska ses som dotterföretag, ligger även i linje med neutralitetsprincipen, enligt vilken det ska, för berörda parter, inte spela någon skattemässig roll, hur de vill organisera sin verksamhet.

En liten brasklapp måste dock inläggas mot ovanstående resonemang. Eftersom reglerna är fördelslagstiftning tolkas de strikt och detta faktum tillsammans med att RegR vid tolkning av fåmansföretagslagstiftningen har visat mycket tydliga tendenser till lagtextbunden och förarbetskritisk tolkning,¹⁰⁴ kan hindra att löneunderlaget får medräknas om detta skulle innebära en lagtillämpning i strid mot ordalydelsen i lagtexten.¹⁰⁵

---

¹⁰⁴ Tjernberg, *Fåmansaktiebolag*. s 59, Jfr SOU 1996:44 s 129

¹⁰⁵ RÅ 1998 ref 85

5 Helsingborgsmodellen och resultatfördelning

5.1 Inledning

Resultatfördelning i HB/KB har länge ansetts vara en intressant fråga eftersom bolagsformen inte är något skattesubjekt vid inkomstbeskattningen.¹⁰⁶ Detta har inneburit att vissa delar avseende resultatfördelningen varit osäkra. Osäkerheten har främst rört frågan om den civilrättsliga resultatfördelningen alla gånger ska ligga som grund för den skattemässiga resultatfördelningen. Ovanstående skäl är anledningen till att bolagsformen många gånger har använts för skatteplanering. Eftersom HBL till stora delar är dispositiv upprättar delägarna ofta ett vinst-/förlustfördelningsavtal, där de anger vilka fördelningsgrunder som ska gälla. Genom detta avtal kan de avvika från lagens likadelning och skälig fördelning.

Som jag tidigare omnämnt i avsnitt 1.3 förutsätts att de fysiska AB-ägarna i HBG inte är närstående och att verksamheten som bedrivs är seriös och affärsmässig. Av intresse för detta avsnitt i uppsatsen är fördelningen i en HBG med KB varför HBG med HB genomgående behandlas översiktligt. I en affärsmässigt bedriven verksamhet i form av HBG med HB har bolagsmännen samma ansvarsgrad och detta torde borga för att envar ser efter sin rätt och upprättar en resultatfördelning som är affärsmässig.

Vad gäller en HBG med ett KB, så finns argument för att fördelningsgrunden, resultatmässigt, ska motsvara den civilrättsliga risk bolagsmannen tar, eftersom det finns olika grader av ansvar i ett KB. Komplementären står den civilrättsliga risken vid en eventuell obeståndssituation och fördelningen borde återspegla detta. Komplementären torde därmed ta en stor del i resultatet, för att resultatfördelningen inte ska anses som obehörig vid en eventuell rättslig prövning. Vid en eventuell rättslig prövning bör bolagsmännen visa att fördelningen är marknadsmässig för att kasta över bevisbördan på motparten.

---

¹⁰⁶ Det är fråga om delägarbeskattning, dvs inkomsten från bolaget beskattas hos delägarna.

HBG med KB som organisationsstruktur är uppbyggd med tanke på de verksamma individerna, och dessa är kommanditdelägarna. Komplementärens uppgift är i stort att ta det civilrättsliga ansvaret. Om komplementärens enda uppgift i verksamheten är att vara just komplementär (ansvarstagare), uppkommer en osäkerhet gällande vilken resultattilldelningsnivå som ska anses vara tillräcklig, dvs marknadsmässig.

Om ett företag i HBG definieras som moderföretag, (se avsnitt fyra i uppsatsen), för att delägarna ska kunna använda sig av löneunderlagsreglerna bör detta företag även ha en stor del i resultatet.

5.2 Resultatfördelningen

5.2.1 Civilrättslig resultatfördelning

Det som kvarstår i ett HB/KB, sedan ränta på insatt kapital och arvode för utfört arbete dragits av, är resultatet.¹⁰⁷ I nedanstående text tas inte hänsyn till eventuella vinstdispositioner i form av avsättning till expansionsmedelsfond eller räntefördelning. Resultatfördelningen åstadkoms antingen enligt HBL eller genom ett vinst-/förlustfördelningsavtal. Enligt HBL ska vinst och förlust delas lika men om bolagsmännen avtalat annat, ska detta gälla.¹⁰⁸ Om det enbart avtalats om fördelningsgrund för vinst eller förlust, gäller den grunden både vinst och förlust. Detta är mindre bra om man avtalat om fördelning med grund i nedlagda timmar, eftersom den som då lagt ned flest timmar får ta största delen av en eventuell förlust. I avtalet är det därmed viktigt att ange både vinst-/förlust-fördelningsgrund.

Den bolagsman som äger andel på bokslutsdagen har rätt till andel av resultatet. Det är dessutom först när årsbokslutet upprättats som arvode och vinst kan tas ut.¹⁰⁹ För att kunna lyfta resultat förskottsvis måste detta stadgas i ett avtal, där man exempelvis kan reglera att det ska förekomma en månadsvis a-conto utbetalning till delägarna. I ett KB

---

¹⁰⁷ HBL 2:6-7

¹⁰⁸ HBL 2:8

¹⁰⁹ HBL 2:9

gäller förutom ovanstående, att det ankommer på rätten att göra en skälig fördelning om bolagsmännen inte avtalat om fördelningsgrund och ej heller kommer överens.¹¹⁰

Om det upprättats ett avtal, är det den faktiska inkomstfördelningen enligt det civilrättsliga avtalet som ska ligga som grund för beskattningen. I avtalet fördelas det bokföringsmässiga resultatet medan skatt beräknas på det skattemässiga resultatet, och dessa två resultat skiljer sig ofta åt. Det bokföringsmässiga resultatet framkommer ur redovisningen medan det skattemässiga resultatet tar hänsyn till skattemässiga justeringar. I avtalet är det därför betydligt bättre att ange fördelning efter kvot eller procent. Det går inte att avtala om en skatterättslig fördelning skild från den civilrättsliga.¹¹¹

I praxis har motiven för att underkänna det civilrättsliga avtalet koncentrerats på de fall där affärsmässig grund inte kan motiveras, resultatfördelningen framstår som omotiverad och innebär obehöriga skatteförmåner eller avtalet har upprättats uteslutande i skatteplaneringssyfte.

5.2.2 Skatterättslig resultatfördelning i KB

Eftersom HBG har uppstått med utgångspunkt i de individuella krav delägarna ställer, är kommanditbolag en utmärkt bolagsform för att utåt uppträda som en enhet medan man sinsemellan ändå kan disponera resultatet. I KB finns kommanditdelägare med ansvar intill insatt/avtalat kapital och komplementär/er med obegränsat solidariskt ansvar. Huvudregeln vid resultatfördelningen är att den skattemässiga fördelningen ska följa den civilrättsliga. Normalt sett innebär detta vid en skälighetsbedömning, att komplementären som tar den största civilrättsliga risken ska ta den största resultatdelen, även om komplementärens insats inte överstiger kommanditdelägarrens, eftersom komplementären inte får missgynnas skatterättsligt i fördelningsavtalet.¹¹²

---

¹¹⁰ HBL 3:5

¹¹¹ RÅ 1988 not 553, RÅ 1988 not 291 och RÅ 1991 not 335

¹¹² RÅ 1995 ref 35

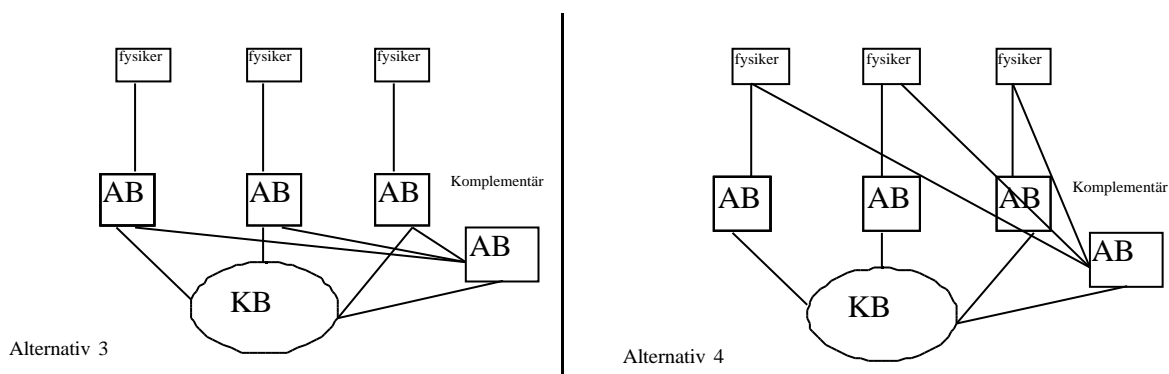
För att en kommanditdelägare ska kunna ta en större resultatandel än vad som anses motiverat med hänsyn endast tagen till kapitalinsatsen, måste fördelningen ses som marknadsmässigt motiverad.¹¹³ Vid bedömning av om resultatfördelningen är marknadsmässigt motiverad läggs stor vikt vid kapitalets storlek, vilken arbetsinsats som utförts och vilken grad av ansvar bolagsmännen har.¹¹⁴ I praxis har resultatfördelning underkänts då komplementären inte fick stor del i resultatet samtidigt som kommanditdelägare hade en påfallande låg insats.¹¹⁵

5.3 Kommanditdelägarers andel och komplementärs riskpremie

5.3.1 Ska resultatfördelningen vara proportionell mot civilrättslig risk?

Vid en seriöst bedriven affärsverksamhet där delägarna inte är närstående är utgångspunkten att resultatfördelningen är marknadsmässigt motiverad, eftersom var och en ser efter sin rätt.

Resultatfördelningen i alternativ ett och två av HBG, torde inte innebära några större problem, då de avtal som upprättas där, oftast är marknadsmässigt motiverade eftersom delägarna rimligen har en "naturlig" intresse motsättning. I alternativ tre och fyra, är det de fysikerägda AB som är kommanditdelägare i KB samtidigt som antingen AB eller de fysiska personerna tillsammans äger komplementärbolaget.

¹¹³ Kommentar av O Roos, SvSKT 1997 s 866-870

¹¹⁴ RÅ 1991 not 335

¹¹⁵ RÅ 1997 not 126

I varianterna är, som tidigare sagts, kommanditdelägarna aktiebolag, och för kommanditdelägarna är ansvaret begränsat till det belopp de åtagit sig att satsa i kommanditbolaget. Om man enbart ser till att resultatfördelningen ska motsvara det civilrättsliga risktagandet är det tveksamt om kommanditdelägarna skulle kunna ta större del i vinsten än vad som är skäligt med hänsyn till insatt kapital. Komplementären är obegränsat ansvarig och torde erhålla störst resultatandel, om man enbart ser till den civilrättsliga risken, och kommanditdelägaren ska därmed erhålla vad som är skäligt med hänsyn till insatt kapital.

Inte heller i praxis har kommanditdelägare erkänts större resultatandel, eller högre avdragsrätt för andel av kostnader, än vad som var skäligt med hänsyn till insatt kapital.¹¹⁶ Avgörandet vad avser resultatandel, begränsar kommanditdelägarens vinstandel trots avsaknad av lagstöd. Dock var målet ett notismål och det förelåg särskilda omständigheter i fallet. Domen har emellertid en begränsad räckvidd eftersom lagstiftaren valt att inte reglera situationen.

Att kommanditdelägarers resultatandel ska vara skälig med hänsyn till insatt kapital finner stöd även i en analog tolkning vad avser kommanditdelägarers vid förlust i KB:t. (Skattelag ska dock inte tolkas analogt, eftersom det finns ett föreskriftskrav.) Vid underskott får kommanditdelägaren med skatterättslig verkan endast dra av den del som motsvarar den insats som delägaren har gjort. Kan delägaren inte dra av hela underskottet, får detta rullas vidare till det år där det uppkommer ny vinst som fördelas.

Om man enbart ser till att resultatfördelningen ska motsvara den civilrättsliga risken, finns alltså inga argument, för att ge kommanditdelägaren en större resultatandel än vad som är avkastning på insatsen. Vad som glöms bort är att den civilrättsliga risken endast är en beståndsdel i bedömningen av marknadsmässighet. Andra i bedömningen ingående delar är kapitalets storlek och vilken arbetsinsats som utförts av bolagsmännen. Arbetsinsatsen torde anses ha stor tyngd, vad gäller en bedömning om marknadsmässighet i en HBG, eftersom det i en organisationsform som HBG är kommanditdelägarna som för

---

¹¹⁶ RÅ 1997 not 126 (resultat ska motsvara risk), RÅ 1992 not 428 (andel i kostnader)

verksamheten framåt och får den att visa resultat. Om inte kommanditdelägarna hade ställt sin ägare till KB:s förfogande skulle det inte vara intressant att överhuvudtaget driva verksamheten. Redan i detta ligger att fördelningen ska anses vara marknadsmässig. Eftersom det är önskan om att driva en gemensam verksamhet som är huvudskälet för denna organisationsform är det svårt att se att obehöriga skatteförmåner skulle uppkomma.

Det torde därmed kunna avtalas om större och mellan kommanditdelägare differentierad resultatandel i vinst- och förlustfördelningsavtalet, beroende på hur lång tid delägandet varat, huruvida en delägare är extra professionellt duktig, drar in höga intäkter, fakturerar mycket eller bidrar med något som är absolut nödvändigt för verksamheten.

5.3.2 Vilken nivå bör komplementärens resultatandel ligga på?

Argumentationen i ovanstående stycke rörde kommanditdelägares rätt till resultat utöver vad som är skäligt med hänsyn endast till insatt kapital. Resonemanget är av betydelse, då RegR i två mål begränsat kommanditdelägarens resultatandel till vad som är skäligt med hänsyn till insatt kapital. Efter att ha redogjort stöd för att kommanditdelägarens resultatandel kan överstiga vad som är skäligt med hänsyn till insatt kapital, kommer det i nedanstående stycke att redogöras för hur stor resultatandel som komplementären måste erhålla, för att fördelningen ska ses som marknadsmässig. Dvs fördelningen ska inte anses ge obehöriga skatteförmåner eller ses som omotiverad.

Bolagsrättsligt är det andelsinnehavet och inte kapitalinsatsen som styr resultatfördelningen. Fördelningen ska vara proportionell mot antalet andelar i företaget. Om ett KB har fyra bolagsmän bör de erhålla varsin fjärdedel av eventuell vinst eller förlust. Denna huvudregel kan dock avtalas bort eftersom regleringen är dispositiv. Med detta som grund kan argumenteras för att storleken på komplementärens ägarandel i företaget ska bestämma den högsta nivån för resultatfördelningen till komplementären. Denna ägarandel är också vad som styr, vad en ägare erhåller vid en eventuell likvidering av företaget.

I doktrin har uttalats att komplementären borde kunna tillgodoses med resultatfördelning som täcker dennes åtaganden i form av KB:s förpliktelser. Det uttalas att "Ett KB där t.ex.

två eller flera obesläktade personer fördelar vinsten >>ojämlikt>> torde ingen skattedomstol ha synpunkter på.”¹¹⁷ Detta skulle gälla även om komplementären endast fått del i resultat till skälig ersättning, dvs ränta på insatt kapital, eftersom delägarna strävar efter att erhålla sin rättmätiga del. En anledning till att använda sig av ett KB är ju att kommanditdelägarna ska kunna skydda sig mot varandras misstag och förbiseenden. En resultatnivå som svarar mot ränta på insatt kapital kan anses vara den undre gränsen för komplementärens resultatutdelning. Höjden på resultatnivån måste vara avhängig vilken risk komplementären faktiskt tar. Dock finns en osäkerheten i bedömningen rörande vilken räntenivå som kan anses som marknadsmässig ersättning.

5.3.2.1 Värderingsmetoder och riskpremier

Det finns metoder för att värdera fysiska risker, som t ex brand eller vattenskador, genom att multiplicera sannolikheten för att de uppstår med skadans uppskattade omfattning. Det är en ekonomisk värdering och man köper sig ofta fri från risken genom en försäkring. Försäkringspremien blir då ett sätt att definiera riskens värde. I ett AB är det bolagsvärdet som ska definieras, för att därefter kunna uträkna vilket avkastningskrav och eventuell riskpremie som företaget ska ge sin ägare. Värdet är kopplat till risken i verksamheten, och en riskpremie är den extra avkastning som krävs för att kompensera den risken.

Företagsekonomiskt brukar man använda sig av olika värderingsmodeller vid värdering av verksamheten. Exempel på olika värderingsmetoder är substansvärdering¹¹⁸, avkastningsvärdering¹¹⁹, kassaflödesmetoden¹²⁰ och likvidationsvärdesmetoden¹²¹. Av

---

¹¹⁷ Roos, Olle: SvSKT 1997 s 867

¹¹⁸ Värdet på det justerade egna kapitalet enligt redovisningsmässiga principer.

¹¹⁹ Avkastningsvärdet kan sägas vara det diskonterade värdet av framtida vinster. Detta värde utgår från den företagsekonomiska definitionen av vinstbegreppet och förutsätter att vinsten i det långa loppet motsvarar det kassaflöde som en investerare erhåller med grund i sitt aktieinnehav.

¹²⁰ Denna metod bedömer det framtida resultatet och rörelsekapitalets förändring. I bedömningen tas hänsyn till investeringar, och skatter prognostiseras. Kassaflödet som genereras av verksamhetens tillgångar (materiella och immateriella) beräknas. Vid beräkningen tar man inte hänsyn till finansieringen av verksamheten. Kassaflödet diskonteras sedan till nuvärdet med en vägd kapitalkostnad.

¹²¹ Metoden tar hänsyn till vilket värde som ägarna erhåller vid en eventuell framtida likvidation.

dessa värderingsmetoder är det kassaflödesmetoden som är mest frekvent använd. En värdering är byggd på antaganden om framtiden och värdet brukar vanligtvis anges inom ett intervall.

I bolagsvärdet ligger alltså både en värdering av bolagets aktier och ett antagande om hur verksamheten kommer att utvecklas. Ytterligare faktorer som ingår i bedömningen av den framtida utveckling är antaganden om inflation och marknadstillväxt.

Innan värderingen görs, måste avkastningskrav bestämmas. Detta ligger till grund för att diskontera framtida vinster eller kassaflöden. Den metod som allmänt tillämpas i Sverige är CAPM (capital asset pricing model). Metoden innebär att det avkastningskrav en investerare minst kan ställa sig är detsamma som en riskfri ränta ökad med en riskpremie. Den riskfria räntan bestäms i Sverige till räntan på en riskfri investering, med en löptid som motsvarar den tid investeringen ska fortgå. För aktier i allmänhet anses denna placeringstid vara tio år. Det är alltså i regel den svenska tioåriga statsobligationen som används som utgångspunkt. Till denna räntenivå ska läggas en riskpremie. Riskpremien är summan av det som brukar kallas marknadens riskpremie och den företagsspecifika riskpremien.

För marknadsnoterade aktier finns det möjlighet att empiriskt beräkna den företagsspecifika risken medan det för icke marknadsnoterade aktier råder olika uppfattningar om vilken riskpremie som ska användas. Vad gäller marknadspremiens storlek finns det begränsat med empiriskt material. Vissa studier har visat att marknadspremien uppskattas till omkring fyra procentenheter.¹²² Den företagsspecifika riskpremien är beroende av en mängd olika parametrar varför det är svårt att uppskatta den generellt.

---

¹²² I en studie av aktörer på den svenska aktiemarknaden,¹²² har fastställts att riskpremien har ökat mot de tidigare fem årens gjorda studier. Marknadspremien uppskattas i studien till i genomsnitt 4,3 procentenheter. I studien visades att en klar majoritet använder sig av CAPM för att fastställa avkastningskravet på eget kapital vid aktievärderingen och kassaflödesvärdering vid värdering av bolagets aktier. Studien visar på att för småbolag, med ett marknadsvärde under 100 miljoner kronor, uppgår riskpremien till i genomsnitt 5,8 procentenheter. För småbolag, med ett marknadsvärde om 101 – 500 miljoner kronor, uppgår riskpremien till i genomsnitt 3,6 procentenheter. Öhrlings PriceWaterhouseCoopers: Riskpremien på den svenska marknaden. December 2000.

5.3.2.2 Marknads- och riskpremie i HBG

Varför man i en HBG väljer att fördela resultatet så att kommanditdelägarna erhåller en stor del, är givetvis att de som fört verksamheten framåt ska erhålla ersättning för detta och att komplementären till stor del endast är just komplementär. Syftet med avsnittet är att ge rättsliga argument för att uppskatta riskpremien. Vid en eventuell rättslig prövning kommer argument om att fördelningen är marknadsmässig, att kasta över bevisbördan på skattemyndigheterna, som då har att motbevisa detta. Marknadsmässigheten är dock endast en del i prövningen om resultatfördelningen är obehörig. I nedanstående resonemang utgår jag från en HBG med KB.

Komplementärens insats i verksamheten är att vara komplementär och eventuellt att ställa en hög kapitalinsats. Verksamheten utövas i KB och kommanditdelägarna har satt en låg insats. Avkastningen på investeringen i KB:t kommer givetvis att bero på hur stort eget kapital företaget har. Om komplementär-AB:t har satsat 100 000 kronor i KB ska dess resultatutdelning motsvara avkastningskravet på dessa 100 000 kronor. För att situationen ska anses vara marknadsmässig måste den jämföras med vad komplementär-AB:t hade erhållit om det hade satsat pengarna någon annanstans.

Vid bestämmandet av den företagsspecifika risken i KB:t måste hänsyn tas till bl a insatt kapital och eventuella försäkringar. Många faktorer spelar in i riskbedömningen och utan ett faktiskt fall att tillämpa det på, blir resonemanget generaliserat. Andra variabler vid riskbedömningen kan vara:

- Om verksamheten drivs med stor lönsamhet är det fråga om en liten risk och därmed en lägre riskpremie. Det är dock tillrådligt att ta hänsyn till fluktuationen på marknaden över konjunkturcykeln.
- Risken måste även bedömas utifrån kapitalstrukturen i KB:t. Ett stort eget kapital innebär en liten risk och därmed en lägre riskpremie.
- I en organisationsstruktur som HBG, måste i riskbedömningen även den professionella risken värderas. Den professionella risken ska vägas både branschmässigt och personmässigt. Det kan t ex vara relevant att ta reda på risken

för skadestånd, dvs hur frekvent en skada uppstår och vilken omfattning den då kan ha, och hur personmässigt och branschknuten skadan kan vara. En ansvarsförsäkring kan begränsa den professionella risken och detta kan sänka riskpremien.

- Vilka personer som sitter i ledningen kan ha betydelse för riskbedömningen.
- Sist men inte minst spelar företagets historik in för riskbedömningen. Är företaget nystartat är det fråga om en högre risk. Har företaget stora immateriella tillgångar, såsom goodwill och firmanamn kan detta motivera en lägre riskpremie.

I studien, som nämnts ovan, har framkommit vissa riktvärden för vilken avkastningsnivå som anses vara marknadsmässig.¹²³ Beräkningen av avkastningskravet på en investering i en verksamhet bör ha en lägsta nivå om 10 procent (riskfri ränta samt marknadspremie). Till detta ska alla i verksamheten ingående risker bedömas och premieras. Detta gör det svårt att ge en generell uppskattning av riskpremiens höjd.

5.4 Löneunderlagsreglernas effekt på resultatfördelningen

I avsnitt 5 i uppsatsen, har redogjorts för hur resultatfördelningen i ett KB ska se ut. Det har redogjorts för hur stor komplementärens riskpremie ska vara och även att kommanditdelägaren kan få större andel av resultatet, än vad som är skäligt med hänsyn endast till insatt kapital. Komplementären torde erhålla en marknadsmässig avkastning på

---

¹²³ Nedanstående bygger på en studie gjord av Öhrlings PriceWaterhouseCoopers: Riskpremien på den svenska marknaden, december 2000. Riktvärdena gäller förvisso aktörer på aktiemarknaden men dessa slutsatser kan anses gälla även för icke-noterade företag. Om man använder sig av CAPM för att fastställa avkastningskravet på verksamheten är det den svenska tioåriga statsobligationen som används som utgångspunkt, med tillägg av en marknadsriskpremie och en företagsspecifik riskpremien. Den riskfria räntan uppskattas till ca 5 procent, marknadsriskpremien, enligt den gjorda studien, kan uppskattas till 4,3 procent och den företagsspecifika riskpremien kan, enligt studien, uppskattas till 3,6-5,8 procent. Det finns dock en uppfattning om att riskpremien för småbolag underskattas i den renodlade CAPM. Enligt denna uppfattning ska avkastningskravet vara 4,5-5 procentenheter högre än det avkastningskrav som härleds från CAPM. Studien gäller mindre börsbolag, men slutsatsen kan användas för att avkastningskravet i en verksamhet i ett småbolag ska ställas till åtminstone 20 procentenheter. Studien är genomförd vid PriceWaterhouseCoopers, Corporate Value Consulting i Chicago, 2000.

insatt kapital resterande resultat kan fördelas mellan kommanditdelägarna. Slutsatserna vilar på förutsättningen att det endast är den avgränsade frågan om resultatfördelning som avses.

Ett löneunderlag kan (som redogjorts för i avsnitt 4) under vissa förutsättningar öka det kapitalbeskattade utrymmet för en delägare i ett fåmansföretag. Man kan skattemässiga hänsynstaganden påverka en organisationsstruktur. Om andelen löner är stor i en verksamhet och om man vill kunna utnyttja löneunderlagsreglerna bör organisationen struktureras så att ett företag kan definieras som moderföretag. Om man definierar ett företag som moderföretag bör detta företag, samtidigt ha en stor del av dotterföretagets resultat. I en HBG med KB bör det vara komplementären som eventuellt kan anses som moderföretag. Komplementären bör i detta fall därmed ha en stor del av dotterföretagets (kommanditbolagets) resultat. Om moderföretaget inte har stor del i dotterföretagets resultat skulle resultatfördelningen kunna anses som obehörig vid en eventuell rättsprövning. En definition av komplementären som moderföretag har därmed en viss effekt vid resultatfördelningen. Komplementären bör erhålla en resultatandel som överstiger den marknadsmässiga riskpremien (se om riskpremie i avsnitt 5.3.2 och 5.3.2.1 – 5.3.2.2).

6 Sammanfattning av slutsatser rörande Helsingborgsmodellen

Helsingborgsmodellen är en organisationsform, som ger de fysiska delägarna en viss individuell frihet, samtidigt som de har en möjlighet att gemensamt driva en verksamhet. Anledningarna till att organisera verksamheten som en HBG är: möjligheter att dela upp ansvaret, det individuella valet mellan att ta utdelning eller lön i sitt AB samt det smidiga sättet att inträda eller utträda i verksamheten.

Om den fysiske AB-ägaren väljer att vara anställd i sitt AB, kan dennes lön kostnadsföras i AB:t, men anställningen i AB:t utesluter (i detta fall) en tillämpning av löneunderlagsreglerna eftersom AB:t inte kan ses som moderföretag till HB/KB:t. Om den fysiske personen låter sitt AB inträda i verksamheten, och ställer sig själv till HB/KB:s förfogande, gäller inte de arbetsrättsliga reglerna för den fysiske personen eftersom denne inte är anställd i HB/KB:t. Personal kan anställas i HB:t, eller om det är fråga om ett KB; i KB:t eller komplementär-AB:t.

En delägars andelsinnehav i ett fåmansföretag, omfattas av fördelningsreglerna, om innehavet är kvalificerat. Innehavet är kvalificerat om det är fråga om ett fåmansföretag och delägaren varit verksam i betydande omfattning i antingen fåmansföretaget eller ett annat fåmansföretag som bedriver samma eller liknande verksamhet. HB/KB har inte uttryckligen nämnts i den berörda lagtexten, utan fåmansföretag har ansetts vara AB eller ekonomiska föreningar. Tidigare har det funnits en osäkerhet, huruvida en fåmansföretagsdelägars indirekta verksamhet i ett HB/KB, som ägs av fåmansföretaget, skulle kvalificera andelarna i fåmansföretaget.

I januari 2001, avgjorde RegR ett antal mål med anknytning till denna fråga. RegR tolkade lagtexten enligt dess ordalydelse och ansåg att lagtexten inte gav utrymme för att HB/KB skulle omfattas av fåmansföretagsdefinitionen. Vidare var definitionen av kvalificerade andelar uttömmande i lagtexten. Innehavet av andelar i HB/KB var mao okvalificerat. Efter RegR:s avgöranden har en regeringsskrivelse upprättats. Skrivelsen innehåller förslag till ändrade regler och syftet med dessa är att förhindra obehöriga skattefördelar vid kringgåendeförsök av fördelningsreglerna. I förslaget ingår att utvidga verksamhetskravet så

att även indirekt verksamhet i HB/KB omfattas. Efter RegR:s avgöranden och om regeringsförslaget blir lag, är alltså inte situationen, längre oklar.

Storleken på ett företags löneunderlag har en avgörande betydelse för hur en organisation ska struktureras. Löneunderlag får endast utvidga det för delägaren kapitalbeskattade området, i det företag som antingen är moder- eller dotterföretag. Om delägaren innehar kvalificerade andelar måste denne dessutom ta en viss ersättning från moder- eller dotterföretag. Skatterättsligt sett finns ingen allmän, eller till löneunderlagsreglerna hörande, definition av moder- och dotterföretag. I stället används den civilrättsliga koncerndefinitionen enligt aktiebolagslagen. Enligt denna är det företag moderföretag, som har det härskande inflytandet. Det företag som behärskas är dotterföretag.

Enligt den civilrättsliga definitionen kan ett dotterföretag vara, annan juridisk person och i detta inbegrips både ekonomiska föreningar, HB/KB och liknande utländska juridiska personer. Det finns dock en viss osäkerhet vad gäller att lönesumman från HB/KB kan medräknas enligt löneunderlagsreglerna. Lagtexten stadgar att när det gäller delägda dotterföretag är det endast moderföretagets andel av antalet aktier som kan medräknas. Detta kan anses tyda på att det enbart är fråga om dotterföretag i aktiebolagsform. Lagtexten använder sig emellertid av uttrycket dotterföretag, vilket tyder på dotterföretag i alla dess former, och stadgandet borde åtminstone omfatta dotterföretag i form av ekonomiska föreningar eftersom dessa är fåmansföretag och löneunderlagsregeln återfinns i fåmansföretagsreglerna. Det borde även uttryckts i förarbetena om en materiell förändring, jämfört med vad som tidigare var lagstiftat, varit åsyftad.

I HBG, variant ett och två, är det svårt att definiera ett företag som moderföretag. De delägande AB kan antagligen inte enas om att ett av dem, ska ha förvaltningsrätten. Det är här fråga om oberoende parter som ser om sin rätt. I HBG, variant tre och fyra, är det komplementären som kan definieras som moderföretag. Den fysiske AB-ägaren måste vara anställd i antingen KB:t eller i komplementär-AB:t. I variant tre är inte löneunderlagsreglerna av betydelse eftersom ägarna av komplementär-AB:t inte är fysiska personer. I variant fyra, innehar delägarna, kvalificerade andelar enligt den utvidgade

fåmansföretagsdefinitionen. I varianten bör komplementären, om denne definieras som moderföretag, ha en stor resultatandel.

Vad gäller resultatfördelning, måste denna vara marknadsmässig för att inte underkännas, skatterättsligt vid en eventuell rättsprövning. I en seriös affärsverksamhet (en av förutsättningarna i uppsatsen), där delägarna inte är närstående, är utgångspunkten att den upprättade fördelningen är marknadsmässig. Var och en av delägarna kommer att se om sin rätt, resultatfördelningsmässigt. I bedömningen av marknadsmässighet läggs stor vikt vid insatt kapitals storlek, vilken arbetsinsats som utförts och vilken ansvarsfördelning som finns. I ett KB, där ansvarstagandet är uppdelat mellan kommanditdelägare och komplementärer, finns ofta argument för att fördelningen ska motsvara den civilrättsliga risk som delägarna tar. Komplementären som står den civilrättsliga risken vid en eventuell obeståndssituation torde ta en stor del av resultatet.

I variant ett och två, torde resultatfördelningen inte vålla några större skattemässiga problem. Fördelningsavtalet som upprättas, är för det mesta marknadsmässigt motiverat. I variant tre och fyra, är det fråga om HBG med KB. I en skälighetsbedömning (görs vid en rättslig prövning) bör komplementären, som tar den största civilrättsliga risken, ta den största resultatdelen, även om komplementärens insats inte överstiger kommanditdelägarrens. För att kasta över bevisbördan på skattemyndigheterna (vid en eventuell rättsprövning i frågan om resultatfördelningen ska ses som obehörig) behövs rättsliga argument om att fördelningen är marknadsmässig. I den marknadsmässiga bedömningen ingår förutom ansvarsgrad, även kapital- och arbetsinsats. I en organisationsstruktur som HBG är det den nedlagda arbetsinsatsen, som är grunden för verksamheten. Denna borde därmed anses ha stor tyngd i den marknadsmässiga bedömningen. Om inte kommanditdelägarna ställer sina ägare till KB:s förfogande, skulle det inte vara intressant att driva verksamheten. Med detta som grund bör komplementären kunna nöja sig med en riskpremie varvid kommanditdelägarna kan dela på resten av resultatet.

Vad gäller komplementärens tilldelning av resultatet då dennes enda insats i verksamheten är att vara komplementär, är resultatandelens storlek avhängig vilken risk komplementären faktiskt tar. Storleken på ägarandelen kan anses vara den högsta nivån och en skälig ränta på insatt kapital kan anses vara den lägsta nivån, på tilldelningen. Komplementären torde kunna tillgodoses med en avkastningsnivå vari det ingår en företagsspecifik riskpremie.

Avkastningen i en verksamhet är kopplad till vilken risk det finns i verksamheten. Riskpremien är den extra avkastning som ska kompensera för denna risk. Riskpremien består av en företagsspecifik del och en marknadsrelaterad del. I bedömningen av den företagsspecifika risken finns variabler som lönsamhet, kapitalstruktur, professionell risk (branschmässigt och personmässigt) samt företagets historik. Att generellt uppställa en riskpremienivå låter sig dock inte göras även om vissa riktvärden kan hämtas ur tidigare nämnda studier.

Som antytts ovan, har ett tilläpande av löneunderlagsreglerna en viss effekt på resultatfördelningen. I en organisationsform som HBG lönar det sig att beräkna de skattemässiga konsekvenserna av att i utdelningssammanhang använda sig av löneunderlagsreglerna och jämföra detta med att situationen kräver att komplementären såsom moderföretag ska erhålla en stor resultatandel.

Hela regelkomplexet gällande för aktiva delägare i fåmansföretag är för närvarande föremål för en utredning som ska vara klar senast den 31 oktober 2001. Det återstår att se vilka förslag som läggs gällande de frågor som berörts i uppsatsen. Det återstår även att se hur (och om) de föreslagna ändringarna, i regeringsskrivelsen, resulterar i ny lagstiftning.

I näringslivet ställs krav på att fördelningsreglerna ska ändras eftersom de flesta företag i Sverige är småföretag som omfattas av fördelningsreglerna. Det är främst en ändring av fördelningsreglerna som åsyftas eftersom dessas tvångsuppdelning av utdelning och kapitalvinst i inkomst av kapital och inkomst av tjänst reducerar småföretagarnas möjligheter att driva och starta verksamheter och därmed hämmar tillväxten på marknaden. Det ska bli intressant att se vad som framkommer av utredningen eftersom det måste finnas

ett aktivt och marknadsmässigt företagsklimat för att samhället ska erhålla erforderliga resurser.

Maj 2001

7 Källförteckning

Offentligt tryck

Propositioner

Prop 1989/90:110, om reformerad inkomst- och företagsbeskattning

Prop 1993/94:234, vissa inkomst- och företagsbeskattningsfrågor m.m.

Prop 1995/96:109, skattelättnad för riskkapital m.m.

Prop 1996/97:45, lättnad i ägarbeskattningen i små och medelstora företag

Prop 1996/97:150, Finansplan

Prop 1999/2000:2, Inkomstskattelagen

Betänkanden

SOU 2001:1 *Nya aktiebolagslagen*

SOU 1998:116 *Stoppreglerna*

SOU 1997:2 del I *Inkomstskattelag*

1996/97:FiU20, *riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1997 mm.*

Övrigt

Promemoria från Finansdepartementet 1995-06-28

Dir 1999:72 *Reglerna för beskattning av ägare i fåmansföretag mm* (Fi 1999:12)

2000/01:64 *Skr Meddelande om kommande förslag om ändringar i de särskilda skattereglerna för vissa andelsägare i fåmansföretag samt i reglerna om underprisöverlåtelser.*

Fi 2001/438 *Promemoria med förslag om ändringar i de särskilda skatteregler för vissa andelsägare i fåmansföretag*

F1 2001/437 *Promemoria med förslag till ändring i reglerna om beskattningen vid underprisöverlåtelser.*

Förhandsbesked

RSV/FB Dt 1985:2

RSV/FB Dt 1985:33

1997-09-23

1999-09-28

Rättsfall

Kvalificerade andelar

RÅ 1978 1:80

RÅ 85 1:85

RÅ 1999 ref 62

RegR mål nr 5301-1997

RegR mål nr 5304-1997

RegR mål nr 7235-1998

RegR mål nr 7165-1999

RegR mål nr 3011-2000

RegR mål nr 3012-2000

Löneunderlagsreglerna

RÅ 1998 not 265

RÅ 2000 ref 47 I och II

Resultatfördelning

RÅ 1957 Fi 2409

RÅ 1968 Fi 945

RÅ 1988 not 291

RÅ 1988 not 384

RÅ 1988 not 385

RÅ 1988 not 386

RÅ 1988 not 387

RÅ 1988 not 553

RÅ 1990 not 274

RÅ 1991 not 335

RÅ 1992 not 428

RÅ 1995 ref 35

RÅ 1995 not 95

RÅ 1997 not 126

RÅ 1998 not 784

Övriga rättsfall

RÅ 1978 1:52

RÅ 1978 1:97

RÅ 1987 ref 125

RÅ 1989 ref 62 I-II

RÅ 1991 not 335

RÅ 1992 ref 94

RÅ 1993 ref 99

RÅ 1995 not 379

RÅ 1997 ref 48 I och II

RÅ 1998 ref 85

Studier

Studie över riskpremie, av PriceWaterhouseCoopers, Corporate Value Consulting i Chicago, 2000. (uppdateras varje år)

Öhrlings PriceWaterhouseCoopers: Riskpremien på den svenska marknaden. December 2000.

Litteratur

Andersson, Mats och Höglund, Mats: *Handelsbolag*, Göteborg 1999.

Bergström, Sture: *Skatter och civilrätt: en studie över användningen av civilrättsliga termer i skatterättsliga sammanhang*, Stockholm 1978

Burmeister, Jari: *Jämförelse av de svenska s.k. 3:12-reglerna med utländska dito samt vissa ändringsförslag*. SN 1998 s 739

- Davidsson, Ann-Charlotte: *Handelsbolag - en civil- och skatterättslig översikt*. Malmö 1992
- Grosskopf, Göran. & Grönfors, Kurt: *Civilrätt och skatterätt – hönan och ägget*, SN 1990 s 353-367
- Grosskopf, Göran: *Beskattning av fåmansföretag och dess ägare*. SN 1999 s 310-312
- Hultqvist, Anders: *Legalitetsprincipen vid inkomstbeskattningen*, Stockholm 1995.
- Johansson, Gunnar. & Rabe, Gunnar: *Det svenska skattesystemet*, 13 uppl Stockholm 2000
- Lodin, Sven-Olof, Lindencrona, Gustaf, Melz, Peter, Silfverberg, Christer: *Inkomstskatt del 1 samt del 2*, 7e upplagan, Studentlitteratur 2000
- Mattsson, Nils: *Beskattning av handelsbolag*. 9 uppl 1994
- Mattsson, Nils: *Beskattning av handelsbolag*. SN 1995 s 324
- Nial, Håkan: *Om handelsbolag och enkla bolag*. Norstedts 1983
- Nial, Håkan. & Svante, Johansson: *Svensk associationsrätt*. 7 uppl Stockholm 1998
- Påhlsson, Robert: *RSV:s rekommendationer och legalitetsprincipen*, SN 1997 s 40
- Rabe, Gunnar: *Skattelagstiftning 00:1*, Stockholm 2000
- Rodhe, Knut: *Aktiebolagsrätt*, 18 uppl, Stockholm 1999,
- Roos, Olle: *Några funderingar kring ett rättsfall*. SvSKT 1997 s 866-870
- RSV S 1999, *rekommendationer*
- Rutberg, Anne. & Skog, Rolf: *Det nya koncernbegreppet*, SvSkt 1997 s 571 – 584
- Rutberg, Anne: *Det nya koncernbegreppet – en kommentar*, SvSkT 1998 s53
- Sandström, Kjell och Svensson, Ulf: *Utdelning & Reavinst*, Uddevalla 2000
- Svensson, Bo: *Skatterättsliga för- och nackdelar med handelsbolag*. SN 1995 s 611
- Svensson, Bo: *Beskattning av handelsbolag*, SN 1998 s 344
- Svensson, Bo: *Beskattning av handelsbolag*, SN 1999 s 313-314
- Svensson, Bo och Tjernberg, Mats: *Kan handelsbolag utnyttjas för att kringgå fåmansföretagsreglerna*, SN 1994 s 182
- Tjernberg, Mats: *Förändrade beskattningsregler för utdelning och reavinst på aktier i fåmansföretag*, SN 1994 s 623-631
- Tjernberg, Mats: *Ändrade regler för fåmansföretag*, SN 1996 s 97-104

Tjernberg, Mats: *Lättnader i ägarbeskattningen för onoterade företag samt ändringar för fåmansföretag*, SN 1997 s 47-54

Tjernberg, Mats: *Beskattning av fåmansföretag*, 5 uppl, Stockholm 1999

Tjernberg, Mats: *Fåmansaktiebolag*, Uppsala 1999